NOVADNIEKS

PREIĻU RAJONA LAIKRAKSTS

● Nr. 90 (7095) ● Ceturtdiena, 2000. gada 17. augusts ● Cena Ls 0,22

„Ļaudiņi parasti smejas par to, ko nesaprot."
Ženta Mauriņa

Šogad zemnieku glābiņš — kaltes

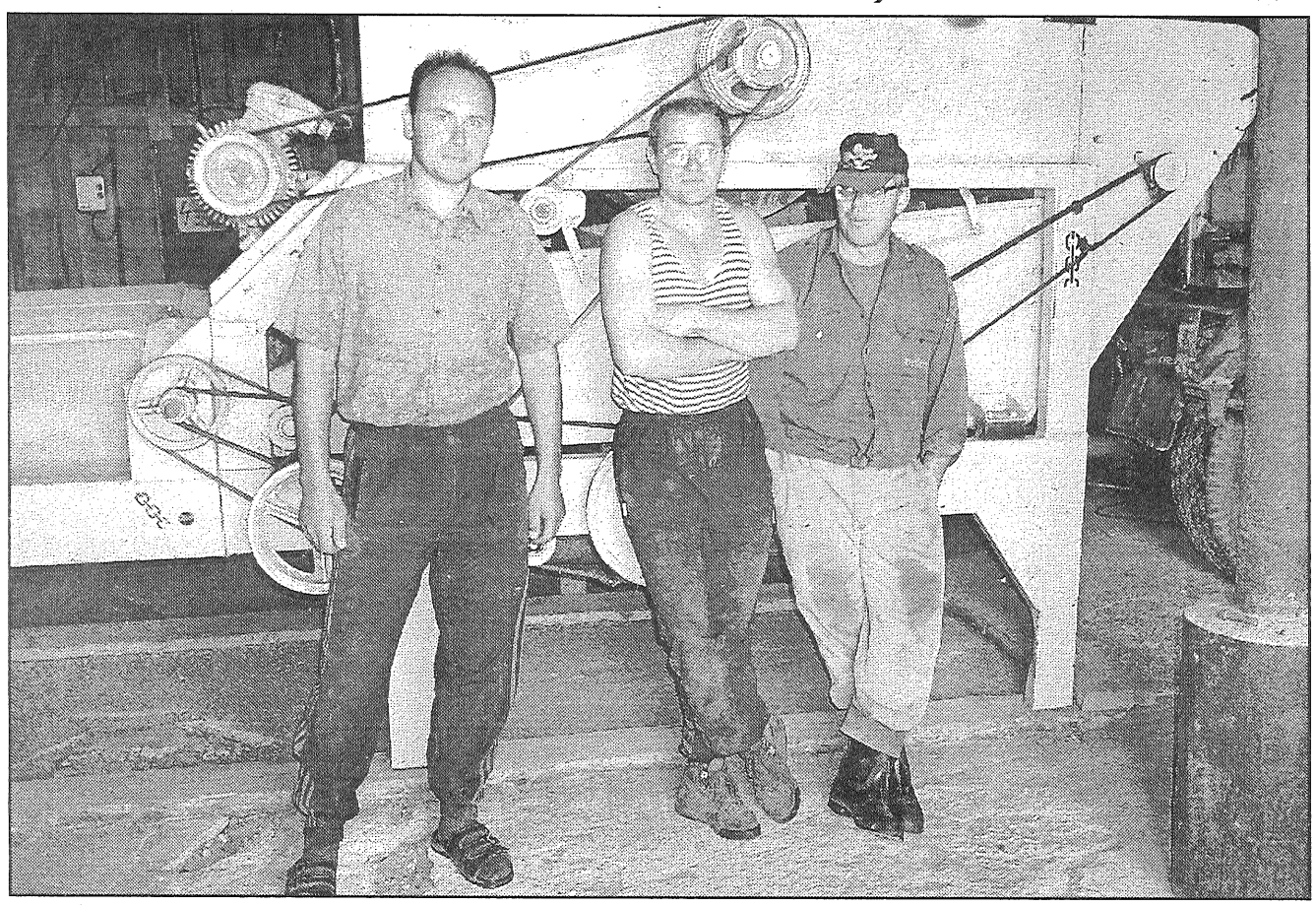

● **Pēteris un Jānis Spūļi kopā ar Ervīnu Makarovu kaltes agregātus jau noregulējuši un gaida kaltējamo labību.** Foto M. Rukosujevs.

Lidija Kirillova

Vārkavas pagasts ir viena no retajām pašvaldībām rajonā, kur kolektīvajai iznīcināšanai netika nodotas vēl kolhozu laikos būvētās kaltes. Zemnieki sameta kopā pajas, privatizēja un tagad kopīgiem spēkiem uztur darba kārtībā. Tāda kalte, kopā ar septiņiem citiem zemniekiem, pieder arī Jānim Spūlim.

Grūti pat iedomāties, kā šovasar zemnieki iztiktu, ja kalte nebūtu darba kārtībā, spriež Jānis. Labība jau nogatavojusies, bet graudi ir ļoti mitri. Tādus ne klētī uzglabāt, ne valstij pārdot. Reizē, kad «Novadnieks» viesojās Vārkavā, Jānis Spūlis kopā ar brāli Pēteri un kolēģi Ervīnu Makarovu veica pēdējos remontus, lai tuvākās apkārtnes zemnieki bez kādām problēmām varētu izkaltēt labību. Kalte darbojas tā, ka kurināšanai var izmantot gan degvielu, gan malku. Bet alkšņu mūspusē, cik uziet, smejas Jānis.

Apkārtnes zemnieku saimniecības nav lielas. Labība aizņem labi ja piecus vai sešus hektārus. Spūļu lauki gan krietni plaši — 60 hektārus aizņem vasarāji, bet rudzi un ziemas kvieši 10 hektārus. Pērnruden iemēģinājuši jaunu ziemas kviešu šķirni. Iesējuši četrus maisus, šovasar novākuši divus kombaina bunkurus. Ražību rēķinot ap 40 centneriem no hektāra. Graudi gari un smagi, vārpas pirksta resnumā. Tikai lietavas daudz ko izbojājušas, jo kvieši sagūluši veldrē, garie stiebri netur graudu un lietus smagumu. Vīri spriež, lai arī ražīga šķirne, tomēr būšot jāmeklē jauns variants — īsākiem stiebriem, kas vairāk piemēroti Latgales klimatiskajiem apstākļiem.

Jānis Spūlis labi saprot, ka Latgales zemniekiem ir sava specifika. Ja kurzemnieki var specializēties tikai uz labības audzēšanu un vienkāršākā ceļā panākt naudas apriti, mūspusē, tā sauktā ražošanas ķēde, ir daudz garāka. Zemnieki izaudzēto labību pārsvarā izbaro lopiem, un naudas aprite notiek caur pārdoto pienu vai gaļu. Vajag ļoti augstu ražošanas līmeni un lielus apjomus, lai ar to varētu ne tikai sev darbu nodrošināt, bet arī pietiekami nopelnīt, uzskata Jānis Spūlis. Latgaliešiem līdz tam vēl tālu.

Vārkavas pagasta padomes priekšsēdētājs Arturs Štagars teic, ka lepojas ar tādiem zemniekiem kā Jānis un Pēteris Spūļi. Viņi prot savu saimniecību grožus rokās stingri turēt, prot arī privatizēto kopmantu saglabāt. Taču ir kāda lieta, par ko visi vienisprātis — valdības politika brīžiem ir neaprēķināma. Kaut vai par to pašu saglabāto un darbojošos kalti runājot, drīzumā šis īpašums var iegriezt pamatīgu robu zemnieku jau tā plānajos maciņos. Kad nāksies pilnā mērā maksāt nekustamā īpašuma nodokli, vinnētāji būs tie, kuri noprivatizētās kaltes, klētis un fermas tūlīt pat nojauca un par santīmiem būvmateriālus pārdeva. Tie, kuri mantu saglabāja, maksās valstij. Cik var noprast, nodoklis nebūs no mazajiem. Jānis uzskata, ka tādā veidā valdība pamazām ievieš labi apzinātu bankrotu sistēmu, sak, ja nav zemnieku, tad lai nav pavisam.

Šogad zemnieki, ne tikai valdības krāpti, bet arī dabas untumu krietni papluināti. Dažs stāv sava veldrē sagūlušā tīruma malā un lūkojas, kā cauri lietū nomelnējušajiem stiebriem spraucas laukā zāle. Un domā par to, ka ne vienmēr veicas tiem, kuri čakli un godīgi strādā.

Ziņas

■ 16. augustā Preiļu rajona padomes attīstības plānošanas nodaļas pārstāvji apmeklēja sadraudzības pilsētu Utenu Lietuvā. Kā «Novadnieku» informēja attīstības plānošanas nodaļas vadītājs Pēteris Romanovs, Preiļi kopā ar uteniešiem un Daugavpils rajonu pašlaik veic pēdējos saskaņošanas darbus projektam «Sadarbības un informācijas reģionālā centra izveide». Notiek sarunas par to, ka šajā projektā, kas tiks iesniegts tā saucamajā mazo projektu fondā, varētu iesaistīties kāda Polijas pašvaldība un arī zviedri. Projekts jāiesniedz Finansu ministrijā līdz šī gada 4. septembrim.

18. augustā par šiem jautājumiem notiks seminārs Rēzeknē. Paredzēts, ka tā darbā piedalīsies arī Preiļu rajona padomes attīstības plānošanas nodaļas projektu vadītājs Uldis Eglītis.

■ Šodien notiek Latgales reģiona attīstības padomes valdes sēde. Tās darbā aicināts piedalīties arī Preiļu rajona padomes attīstības plānošanas nodaļas vadītājs Pēteris Romanovs. Viņš ir sagatavojis uzstāšanos par biodegvielas ražošanas programmu Latvijā un iespējām, kā šo perspektīvo nozari piesaistīt Latgalei. P.Romanovs minēja, ka biodegvielas ražošana un ar to saistītā rapša audzēšana Latgales zemniekiem dotu lielas attīstības iespējas.

■ Drīzumā tiks parakstīts nodomu protokols starp Preiļu rajona padomi un akciju sabiedrību «Latvijas gāze» par gāzes vada uz Preiļiem projektēšanu un celtniecību. Kā «Novadniekam» paskaidroja Preiļu rajona padomes attīstības plānošanas nodaļas vadītājs Pēteris Romanovs, pašlaik notiek diskusijas par to, kāda diametra caurules no gāzes sadales stacijas liekamas atzarā uz Preiļiem. Lielākā diametra caurules, kādas pieprasa «Latvijas gāze», par 30 līdz 40 procentiem sadārdzinās rajonam ieplānotās celtniecības izmaksas. Minētās pretenzijas ir izteiktas akciju sabiedrībai «Latvijas gāze».

P.Romanovs izteica iespēju, ka gāzes vada celtniecībā varētu piedalīties arī kāda finansu grupa no ārzemēm, investējot daļu projektēšanai un būvei nepieciešamo līdzekļu.

L.Kirillova

Laiks kopt jaunaudzes

Jaunaudžu kopšana ir pats atbildīgākais posms mežsaimnieciskajos darbos. Audzes, kuras kopj pēc principa agri — intensīvi — bieži, vēlāk vairs nesagādās problēmas un ieguldītie līdzekļi daudzkārt atmaksāsies. Diemžēl, retinot jaunaudzes, nav iegūstama pārdodamā koksne, ir tikai izdevumi. Arī saimnieciskās sekas atklāsies pēc gadu desmitiem. Tieši tādēļ mežsaimniecībā tik vilinoši liekas izlaist šos pasākumus. Taču jāatceras, ka izpalikušu audzes kopšanu vairs nevar atgūt.

Pavasarī katrā mežniecībā tika rīkoti semināri par meža atjaunošanu. Nevarētu teikt, ka tas būtu pamudinājis mežu īpašniekus uz aktīvāku darbību. Pēc virsmežniecības apkopotajiem datiem privātajos mežos šogad mākslīgi ierīkotas meža kultūras 15,1 ha platībā, lauksaimniecībā neizmantotās zemes apmežotas 7,9 ha platībā. Latvijas daba 98 procentos gadījumu pati pēc meža nociršanas nodrošina tā atjaunošanos. Taču šāds dabiski veidojies, nekopts mežs ir ar ļoti zemu ražību un kvalitāti. Jebkurā izcirtumā, arī tajā, kuru mēs paši esam apstādījuši, sākumā saaug daudz dažādu sugu kociņu. Mūsu spēkos ir ietekmēt meža augšanu vēlamajā virzienā, lai vēlāk ne tikai galvenajā cirtē, bet arī krājas kopšanas cirtēs, iegūtu maksimālu peļņu.

Kopjot jaunaudzes, veicam divus galvenos uzdevumus — veidojam nākamās audzes sastāvu un izretinām pamatsugu, jo jau sen ir pierādījies, ka pareiza ir atziņa — rets mežs jaunībā, biezs mežs vecumā. Jāzina, kā izvēlēties atstājamos kociņus, cik daudz un kad atstāt, kādus darbarīkus izmantot. Visvairāk zināšanu prasa kociņu pareiza izvēle. Jāņem vērā sugu savstarpējā saderība, piemērotība attiecīgajiem augšanas apstākļiem, prasības pēc barības vielām un gaismas, citi faktori. Ar skaitu ir vienkāršāk — beidzot jaunaudžu kopšanu, vajadzētu būt apmēram 2000 kociņu uz hektāra (tas nozīmē, ka attālums starp kociņiem vidēji 2,2 metri).

Neatlieciet šo darbu uz nākošo gadu, un kādu, kaut vai mazu meža gabaliņu izkopiet jau šogad. Jaunaudžu kopšanai piemērotākais laiks ir no vasaras vidus jūlijā līdz rudenim. Nav nepieciešami dārgie krūmgrieži, var izmantot rokas darba rīkus. Dažreiz var iztikt vispār bez darbarīkiem — vienkārši aizlauž kociņus. Tā tiks daļēji aizbaidīti arī aļņi, jo kam gan patiks ieturēt maltīti durstīgos brikšņos?

Astrīda Rudzīte,
Preiļu virsmežniecības inženiere konsultante

Nacionālās ziņas

Būs izmaiņas pierakstīšanās un izrakstīšanās kārtībā

Valdība pagājušajā nedēļā akceptēja grozījumus noteikumos par iedzīvotāju pierakstīšanos un izrakstīšanos. Grozījumi nepieciešami, jo minētie noteikumi ir pretrunā ar likumu "Par dzīvojamo telpu īri". Tie paredz ar brīvības atņemšanu notiesāto personu automātisku izrakstīšanu no dzīves vietas, kad spriedums par šo personu notiesāšanu ir stājies spēkā. Izrakstot šīs personas no dzīvesvietas, netiek ņemts vērā, ka notiesātā persona varētu pildīt īres līguma noteikumus. Turklāt notiesātā persona pēc izrakstīšanās no dzīvesvietas zaudē dzīvojamās telpas īres tiesības, bet dzīvojamā telpa būtībā netiek atbrīvota, jo tajā turpina mitināties šīs personas ģimenes locekļi.

Vajg jaunu Korupcijas novēršanas likumu

Valdība, izskatot Korupcijas novēršanas koncepciju, vienojās par nepieciešamību izstrādāt jaunu Korupcijas novēršanas likumu. Tāpat valdībā panākta vienošanās par nepieciešamību izveidot jaunu, neatkarīgu korupcijas izvērtēšanas institūciju. Nepieciešami grozījumi arī Administratīvo pārkāpumu kodeksā, kurā paredzama administratīvā atbildība juridiskām personām. Korupcijas novēršanas likumu nepieciešams izstrādāt līdz 2001. gada martam. Acīmredzot, nesen pieņemtais likums, par kura pieņemšanu tik ilgi lauza šķēpus, izrādījies pārsteidzīgs un nu — būs labāks!

Vai dzīve kļuva lētāka par pusprocentu?

Centrālā statistikas pārvalde apgalvo, ka vidējais patēriņa līmenis jūlijā ir bijis par 0,5% zemāks nekā jūnijā. Apgalvojums nav pārsteidzošs, jo jūlijā kļuva lētāki 2000. gada ražas augļi un dārzeņi, kuru iegādei Latvijas iedzīvotāji tērē lielu daļu no saviem ienākumiem. Pēc statistiķu aprēķiniem ir pazeminājušās kartupeļu (9,8%) un cukura (6,5%) cenas (varbūt fabrikas tādējādi atbrīvo telpas un sagādā naudu pirms šī gada ražas pieņemšanas), zivju cenas par 1,1%, piena un piena produktu cenas par 0,4%. Konkurences pastiprināšanās vai citi faktori ir pazeminājuši alus cenu par 1,4%. Dīzeļdegvielas cena ir pazeminājusies par 5,8%, ko noteica akcīzes nodokļa likmes pazemināšana. Ja tas, kā apgalvo statistikas pārvalde, tā ir, rodas jautājums — kāpēc tas nav jūtams Preiļu, Līvānu un pagastu veikalos un degvielas uzpildes stacijās. Vēl statiska ziņo, ka kopš iepriekšējā gada jūlija dzīves dārdzība Latvijā ir pieaugusi par 2,8%, bet, salīdzinot ar decembri, — par 1%. Tas, man liekas, vairāk atbilst patiesībai.

«Lattelekom» līdzīpašnieks iesūdz tiesā Latvijas valsti

Starptautiskais konsorcijs «Tilts Communications» (TC) šonedēļ iesniedzis Starptautiskās Tirdzniecības palātas Arbitrāžas tiesā Parīzē prasību pret Latvijas valsti par jumta līguma pārkāpšanu. Minētais jumta līgums tika noslēgts starp Latvijas valsti, SIA «Lattelekom» un TC un paredzēja TC monopoltiesības līdz 2013. gadam. Šādam jautājuma risinājuma veidam starptautiskā tiesā, iespējams, bijuši divi iemesli. Pirmais — jau trīs gadus Latvijas valdība nav ļāvusi paaugstināt sakaru tarifus. Otrais — šī gada sākumā tika pieņemts lēmums par «Lattelekom» monopolstāvokļa likvidēšanu jau 2003. gadā. Tāds lēmums ka pieņemts atbilstoši Pasaules Tirdzniecības organizācijas prasībām liberalizēt telekomunikāciju tirgu. Kā zināms, arī ES dalībvalstīs jābūt brīvai konkurencei telekomunikāciju jomā.

Iespējams, ka arbitrāžas tiesa Latvijai var piespriest maksāt kompensāciju TC, tādā gadījumā piedziņa (ievērojamas summas vairāku simtu miljonu latu apmērā) tiktu vērsta pret Latvijas kontiem ārvalstu bankās un īpašumiem ārzemēs. Satiksmes ministrs Anatolijs Gorbunovs TC rīcību uzskata par nekaunību un gatavojas ierosināt Latvijas valdībai iesniegt prasību tajā pašā tiesā pret «Lattelekom» un tās īpašnieku TC, lai pieprasītu kompensāciju par līguma saistību nepildīšanu. A.Gorbunovs norāda, ka šobrīd telefona sakaru kvalitāte laukos ir ļoti zema, nav pietiekams arī vispārējais telefonsakaru līmenis. Tātad, tiesāšanās tikai sāksies, un, kas to zina, kad un kā beigsies.

Deputāti tomēr palielināja sev algas

Gandrīz pēc gadu ilgām diskusijām Saeimas prezidijs 14. augustā pieņēma lēmumu jau no 1. novembra mainīt Saeimas deputātu atalgojuma sistēmu. Turpmāk deputātu pamatalga būs 451 lats līdzšinējo 372 latu vietā. Jaunā samaksas kārtība paredz deputātu algu piesaistīt vidējai tautsaimniecībā strādājošo darba algai, kas pagājušajā gadā bijusi 141 lats. Piemērojot koeficientu 3,2, tiek aprēķināta deputātu amatalga. Protams, viņi tāpat kā līdz šim saņems arī visas kompensācijas un piemaksas.

Saeimas prezidija priekšsēdētājs Jānis Straume gan svēti solās, ka papildus līdzekļi šogad nebūšot vajadzīgi, pielikums iespējams uz ietaupījumu rēķina, bet nākamgad notikšot Saeimas līdzekļu iekšējā pārdale, neprasot papildu finansējumu.

Taču pats interesantākais ir tas, ka vienīgi algu paaugstināšanas jautājumos visas frakcijas, pozīcijas un opozīcijas, apvienojas pilnīgā vienprātībā un saderībā — saņemot krietnāku algu, deputāti krietnāk strādāšot tautas labā.

Ziņas sagatavoja T. Elste un L.Kirillova

Rajona pašvaldībās

Rudzātu pagastā

○ Deputāti apstiprinājuši aktu par ambulances un saimniecības ēkas pieņemšanu ekspluatācijā, kā arī par Rudzātu internātskolas dzīvojamās mājas rekonstrukciju.

○ Noslēgts līgums ar SIA «Dzega jumti» par jumta seguma nomaiņu Rudzātu vidusskolas ēkai. Siltināšanas darbiem bija pieteikušās divas firmas — BS «Garants», kas piedāvāja darbus veikt par 11 000 latu, dodot 8 gadu garantiju, un SIA «Dzega jumti» attiecīgi 9000 latu un 10 gadu garantija. Pašvaldība izvēlējās firmu «Dzega jumti».

○ Izskatīta arī virkne iesniegumu. Daudzdzīvokļu mājas iedzīvotāji lūdza pašvaldībai līdzekļus mājas jumta remontam. Iedzīvotājiem piedāvāts slēgt līgumu ar pašvaldības uzņēmumu «Rudzātu lauksaimniecības serviss» par mājas apsaimniekošanu.

○ Piešķirts kredīts zemeņu stādu iegādei 150 latu apmērā kādai pagasta zemniecei. Kredīts pašvaldībai jāatdod līdz nākošā gada 1. janvārim.

○ Izteikta piezīme p/u «Rudzātu lauksaimniecības serviss» direktoram Aleksandram Cišam. Ir izveidojies samērā liels iedzīvotāju parāds uzņēmumam, tādēļ vadītājam uzdots rūpīgāk sekot komunālo maksājumu izpildei.

○ Pašvaldība piešķīrusi pabalstu 50 latu apmērā klostera māsai Jadvigai Lazovskai sakarā ar 50 gadu iesvētīšanas jubileju.

Jersikas pagastā

○ Aizvadītajā piektdienā tika pieņemta ekspluatācijā Jersikas pamatskolas ēka, kurā veikta pārbūve. Notika pagasta apvienoto komiteju izbraukuma sēde un skolas apskate. Pieņemtas ekspluatācijā vēl divas ēkas. Viena no tām bijusi uzcelta nelikumīgi, bet nu legalizēta. Ekspluatācijā pieņemta arī kāda dārza mājiņa.

○ Sastādīts administratīvais protokols par to, ka Olga Švarca nav ievērojusi lopu turēšanas noteikumus. Lopi iekļuvuši cita Jersikas pagasta iedzīvotāja dārzā.

○ No valsts brīvo zemju fonda piešķirti 4 ha zemes daudzbērnu ģimenei. Piešķirta zeme Ērikam Salcēvičam uzņēmējdarbības veikšanai uz šīs zemes.

○ Pagasts piešķīris vienu kravu malkas kādam vientuļajam pensionāram un Černobiļas AES seku likvidētājam.

○ Piešķirts aizdevums dzīvokļa un mēbeļu iegādei 240 latu apmērā. Tas jāatmaksā līdz gada beigām.

○ Līdz gada beigām noslēgts līgums par pagasta 1. stāva telpu iznomāšanu firmai, kas nodarbojas ar akmens apstrādi.

○ Noraidīts represētās Annas Jančevskas lūgums pilnībā atbrīvot viņu no nekustamā īpašuma nodokļa maksājumiem. Represētām personām pagasts paredzējis nekustamā īpašuma nodokļu atlaides 50% apmērā.

○ Pašvaldība piekrita segt jersikieša Kaspara Zāģera mācību maksu Jelgavas amatu skolā 2000./2001. mācību gadā 10 latu apmērā ik mēnesi.

○ Atļauta bioloģisko attīrīšanas iekārtu projektēšana un celtniecība IU «Daugulis un Co» Jersikas pagasta Iesalniekos.

G.Kraukle

Kas finansēs partijas?

Vai politiskās partijas tiks finansētas no valsts budžeta, un kas vēl, izņemot partijas, šādu Saeimas lēmumu apsveiks? Izrādās, ka vairākās Eiropas valstīs partijas tiek uzturētas tieši tādā veidā. Tiek pamatots, ka partijas līdz ar to kļūstot neatkarīgas no tiem biznesa pasaules ļaudīm, kam pieder valstī esošās naudas vairums. Visiem zināms, kā maizi ēd, tā dziesmu dziedi. Korupcijas novēršanas padome (KNP) pašreiz ir sagatavojusi likumprojektu, kas partiju finansēšanu paredz no valsts budžeta. Starp citu, tā notiekot arī kaimiņvalstī — Igaunijā.

Latvijā līdz šim atbilstoši likumdošanai partijām bija jāpārtiek no biedru naudu iemaksām, fizisko un juridisko personu ziedojumiem, kas bija ierobežoti līdz 25 000 latiem viena gada laikā. Praktiski tā arī notika. Kā redzams no partiju ik gadus gatavotajām finansu deklarācijām, visbiežāk ar fiziskās personas lēmumu no juridiskās personas, jebšu citiem vārdiem sakot, uzņēmējs no sava uzņēmuma arī atbalstīja sev tīkamo partiju. Protams, aplinkus vai tieši partijai darot zināmu, ko gaida no tās, ja partijai būs laimējies iekļūt Saeimā. Bez šaubām, biznesa pasaules pārstāvis gan arī skaidri zināja, ka, jo vairāk ziedos partijai, jo vairāk viņa mīlētajai partijai ir iespēju plaši reklamēties un «zīmēties», vācot balsis pirmsvēlēšanu kampaņā.

KNP sagatavotie grozījumi, kas drīzumā tiks iesniegti Saeimā apspriešanai partiju finansēšanas likumā, paredz, ka valsts dotēs partijas, kuras Saeimas vēlēšanās būs ieguvušas vismaz divus procentus vēlētāju balsu. Praktiski tas nozīmē, ka «pabalstus» saņems arī tās partijas, kuras neiekļūs Saeimā, tā teikt, — par pūlēm. No likumprojekta izriet, ka partija par katru vēlētāju, kas izvēlējies tieši šo partiju un par to balsojis, saņems 50 santīmu. Tā kā Latvijas balsstiesīgo iedzīvotāju daudzums galvenajos vilcienos ir nemainīgs lielums, aprēķināts, ka partijām kopā no valsts budžeta būtu vajadzīgi drusku vairāk nekā 670 tūkstoši latu. KNP paredz vienlaicīgi samazināt pieļaujamo summu, ko drīkstētu ziedot individuālās un juridiskās personas.

Kā izrādās, no pašreiz Saeimā esošajām partijām šo ideju par valsts finansējuma ieviešanu apsveicot tikai apvienība «Par cilvēka tiesībām vienotā Latvijā» un Jaunā partija. Pārējās partijas varbūt arī gribētu redzēt šādu finansējuma modeli, taču ne tuvākajā laikā. Kārtīgi nav izpētīta arī situācija tajās valstīs, kurās jau pastāv sistēma, ka partijas saņem finansējumu no valsts budžeta. Pašreiz Saeimā esošo partiju līderiem ir dažādi viedokļi par pašu valsts finansējuma lielumu un tā piešķiršanas principiem. Piemēram, Čehijā valsts dotāciju saņem partijas, kas pēdējās vēlēšanās ieguvušas vismaz trīs procentus vēlētāju balsu. Partijas saņem apmēram 2,5 ASV dolārus par katru balsi, kā arī 3 — 5 miljonus kronu gadā regulārajām aktivitātēm. Valsts dotācijas sastāda pusi no Čehijas partiju ienākumiem. Tās partijas, kas iekļuvušas parlamentā, saņem papildus naudu atkarībā no deputātu skaita. Čehijā ir ļoti daudz ziedot gribētāju partijām, tāpēc tiek plānots noteikt ziedojumu maksimālo kopējo summu. Tiek izstrādāts jauns partiju finansēšanas likums. Līdzīga valsts dotāciju kārtība ir Polijā. Ungārijā partijas var cerēt uz valsts finansējumu, ja vēlēšanās saņēmušas vismaz vienu procentu balsu. No kopējās summas 75 procenti tiek sadalīti visām partijām, kas pārsniegušas šo robežu, bet pārējā summa — starp tām, kas iekļuvušas parlamentā..

Vai pašreizējie pie varas esošie politiķi par partiju finansēšanu no valsts budžeta spēs izlemt līdz nākošajām Saeimas vēlēšanām? Un vai kopumā tas nedraudētu ar to, ka vara faktiski koncentrējas dažu lielo partiju rokās, neļaujot iespēju izsisties un savu dzīvotspēju apliecināt arī mazajām? Tā teikt, — kā budžeta iestādē. Strādāju šā vai tā, bet alga no valsts garantēta. Bet neatkarīgi no tā, vai Saeima piekritīs vai nepiekritīs partiju dotēšanai no valsts budžeta, skaidrs arī tas, ka Latvijas lielie naudas maisi atradīs iespēju, kā sev vajadzīgās partijas turēt pavadā, kā tās iebarot un kādu dziesmu likt dziedāt.

Pēc preses materiāliem sagatavoja L. Rancāne.

Ministri atstās tautai tagadējo laiku

Latvijas premjerministrs Andris Bērziņš pagājušo ceturtdien lika vilties visiem, kas cerēja, ka valdība tomēr pārskatīs iepriekšējā, Andra Šķēles, Ministru kabineta lēmumu un atgriezīsies pie vecās kārtības, kad tika dalīts ziemas un vasaras laiks. Intervijā Latvijas Radio A.Bērziņš noliedza šādu iespēju.

«Par šo jautājumu varēsim sākt runāt nākamā gada pavasarī,» sacīja Andris Bērziņš. Viņš atzina, ka apmēram puse Latvijas iedzīvotāju ir bijusi pret atteikšanos no vasaras laika, tāpat iebildumus izteica «Latvijas dzelzceļš» un aviokompānijas. Tomēr līdz nākamā gada pavasarim netiks lemts, vai atgriezties pie vecās kārtības.

Bērziņš atgādināja, ka lēmums par atteikšanos no vasaras laika tika pieņemts Baltijas valstu Ministru padomē, lai visā Baltijas telpā būtu vienota sistēma.

Ventspils mērs A.Lembergs bija nosūtījis vēstuli premjeram, kurā lūdza izskatīt iespēju lemt par pāreju uz vasaras laiku jau šā gada augustā, pamatojot, ka tagadējā laika skaitīšana Latvijā ir absurda un neatbilst ģeogrāfiskajiem apstākļiem.

Saskaņā ar tagadējo kārtību Latvijas iedzīvotāji ik dienas zaudējot divas trīs stundas no gaišā diennakts laika. Pašlaik vasarā rīts sākas agri — gaišs kļūst jau ap plkst 4, kas praktiski netiek izmantots. Atbilstoši agri — ap plkst. 21.30 — iestājas arī nakts, pauda Lembergs.

Šogad Latvija pirmo reizi pēdējo divdesmit gadu laikā nepārgāja uz tā saucamo vasaras laiku. Šādas kārtības dēļ jūnijā gaišs kļuva jau ap plkst. 3, bet tumsa iestājās vairākas stundas pirms pusnakts.

Februāra beigās pieņemtais Ministru kabineta lēmums paredz atteikties no laika maiņām vispār — turpmāk nenotiks pāreja nedz uz ziemas, nedz uz vasaras laiku. Tādējādi pusgadu Latvijas laiks no lielākās daļas Eiropas valstu laika atšķirsies par stundu, bet pusgadu — par divām.

Jau pieņemot lēmumu, vairāki politiķi pārmeta valdībai pārsteidzību, paužot, ka lēmumu par atteikšanos no laika maiņām izdevīgāk būtu pieņemt rudenī, jo tad saglabātos vasaras laiks, turklāt sabiedrībai būtu laiks sagatavoties jaunajai kārtībai.

Pret izmaiņām toreiz iebilda arī uzņēmēji. Visasāk protestēja aviokompānija «Air Baltic» un «Latvijas dzelzceļš», kurām steidzami pieņemtā lēmuma dēļ strauji bija jāpārstrādā pārvadājumu saraksti.

Ierosinājumu atteikties no laika maiņām izteica Igaunija, kas arī nolēma šogad pulksteņu rādītājus vairs nepagriezt. Igaunijā par atteikšanos no laika maiņām tika spriests aptuveni gadu, savukārt par Latvijas valdības lēmumu liela daļa iedzīvotāju uzzināja tikai pēc tā pieņemšanas.

Ceturtdienas saruna

Lauvām piestāv gerberas

Zinaīda Vilcāne, Preiļu pagasta padomes priekšsēdētāja, ir viens no cilvēkiem, kuras mūžs ritējis noteiktā radiusā ap Preiļiem, un viņa, atvase no kuplā Giluču dzimtas koka, sakuplojusi savā dzimtā tepat, Preiļu zemē. Dzimusi Galmuižā, tagad — Rušonas pagasta Gailīši. Kad Zinaīda nāca pasaulē, viņai priekšā jau bija divi brāļi un trīs māsas, pēc Zinaīdas Giluču ģimenē vēl piedzima brālītis. Vienu māsiņu bērnībā, bet otru — pusmūžā slimības dēļ nācās pavadīt kapu kalniņā. Arī vecāki jau zem zemes. Bet trīs brāļi dzīvo Krievijā un Ukrainā. Viens no viņiem visu mūžu nostrādāja šahtā Urālos, otrs gaisa desantniekos Pleskavā, trešs gaļas kombinātā Ukrainā. Cieši ar ģimeņu saitēm saistīti tālajās zemēs. Tukumā dzīvo Zinaīdas māsa.

Zinaīdu dzīves ceļš no Gailīšiem aizvedis uz Aglonu, pēc tam uz partijas skolu Rīgā, kam sekojis darbs toreizējā Engelsa kolhozā Ārdavā, «Uzvarā» — Gailīšos, bet kopš 1978. gada Ļeņina kolhozā, tagad Preiļu pagastā. Jautāta, vai bez sirdsapziņas pārmetumiem šodien var tikties ar Ārdavas un Gailīšu ļaudīm, kam Zinaīda palikusi atmiņā kā kompartijas sekretāre, viņa atbild ar drošu — jā. Visu mūžu Zinaīdas kā vadītājas prioritāte ir bijušas rūpes par cilvēku labklājību, lai vai kā būtu saucies viņas ieņemamais amats. Un arī šodien Preiļu pagasta cilvēki zina, ka ir vieta — pagasta padome, kur atnest un nolikt savu rūpju nastu. Tādā nelielā teritorijā kā rajons Zinaīdu Vilcāni pazīst ļoti daudzi gan vadoši darbinieki, gan iedzīvotāji, un visi zina, — kur būs Zinaīda, tur valdīs omulība, saticība, tur ikdienas darbs ritēs uz priekšu bez īgna smaguma, bet ar gaišumu, ar sievišķīgu starojumu un izpratni.

Kopā ar vīru Anufriju izaudzinātas divas meitas un dēls, tagad Zinaīda ir jau vecmāmiņa četriem žirgtiem delveriem.

Pēc horoskopa Zinaīda ir Lauva, un saka, ka tā arī jūtoties — patīkot valdīt. Samtainām ķepiņām un maigu balsi. Bet! Nekaitiniet Lauvas. Tad viņi izlaiž asus nagus. Lauvām pieder bagātākais gada mēnesis, kad ievāc labību — augusts. Rīt, 18. augustā Zinaīda nodzīvoto gadu skaitam piepulcinās vēl vienu. Viņai mīļākās ir aristokrātiskās gerberas, kā arī visi pļavu ziedi.

● **Aiz pagasta padomes priekšsēdētājas kabineta loga pa šoseju nepārtraukti plūst mašīnu straume. Jūtams dzīves temps, ritms, klātbūtne un piederība pārējai pasaulei. Tāpat kā kabineta saimnieces piederība pagasta ļaužu dzīvei. Grūti pārceļamajā fotogrāfiju kalnā Zinaīda Vilcāne katrreiz centrā, viducī, kopā. Pie šūpolēm, pie jubilāra krēsla, sakoptības skatēs, konkursos, pilngadības un bērnības svētkos, pensionāru vakaros, ballēs. Par vedējmāti. Par izvadītāju pēdējā gaitā. Ar zemniekiem, ar bērniem, ar jauniešiem, ar muzikantiem, ar dejotājiem. Fotogrāfijā arī tie četri Daugavpilī pasūtītie milzīgie, bagātīgi garnētie un svecēm rotātie kliņģeri, kas kopā veidoja skaitli 2000 un pa gabaliņam tika izdalīti visiem pagasta ļaudīm, kas vien ieradās uz Vecgada svinībām kultūras namā. Salds rieciens no sievietes, mātes, saimnieces.**
Attēlā Zinaīda ar niedru kumeliņiem, kas tapuši pirms pagasta sakoptības konkursa noslēguma. M.Rukosujeva foto.

Līvija Rancāne

— Mūsdienās tik lielu ģimeni sauc par daudzbērnu. Kā jutāties gandrīz vai pastarītes lomā?

— Mums nebija bagātības, bet mana bērnība tomēr bija skaista. Tētis un mamma man deva galveno, to, kas noderējis visā mūžā — darba mīlestību. Dzīvojām centrā, apkārt bija daudz cilvēku, bērnu, manu draugu. Kopā spēlējāmies, un arī tas man deva vēlākajā dzīvē derīgas spējas — kontaktēties un uzturēt labas attiecības ar visiem, saprast apkārtējos cilvēkus. Diemžēl, ar Gailīšiem pašlaik saista tikai tuvinieku kapu kopas kapsētā, jo pēc tam, kad vecāki bija nomiruši un dzimtā māja kādu laiku stāvēja tukša, tā nodega.

Pēc vietējās skolas beigšanas mācījos Aglonas internātskolā. Pēc tās absolvēšanas mums, četrām meitenēm, skolā piedāvāja darbu — strādāt par internāta audzinātājām. Tā kā man kopš bērnības bija sapnis kļūt par skolotāju, es nešaubīdamās piekritu. Ar domu, ka studēšu neklātienē. Šajā laikā saņēmu ieteikumu mācīties partijas skolā. Divu gadu laikā ieguvu ekonomistes organizatores izglītību.

— Partijas skolas ir tāda kutelīga lieta, ko daudzi tagad labprātāk noklusē, bet jūs runājat droši un atklāti.

— Es neslēpju. Jo mēs visi esam dzīvojuši tajā laikā periodā un zinām, kāds tas bija. Skola sagatavoja darbam ar cilvēkiem, un tas nav nekas ļauns. Blakus ideoloģiskajām mācībām skola deva plašas vispārīgas zināšanas par daudzām ar lauksaimniecību saistītām lietām — mehanizāciju, augkopību, lopkopību, grāmatvedību, statistiku. Šīs zināšanas noder arī tagad, jo zemes kopšanas principi nemainās līdzi iekārtām.

Ar partijas skolas izglītību nokļuvu Ārdavā. Strādāju kolhozā par partijas organizācijas sekretāri.

— Jūs bijāt pavisam jauns meitēns, daži gadi pāri divdesmit. Kā varējāt tikt galā?

— Bija daudz palīgu un atbalstītāju, kas palīdzēja iejusties. Ātri iejutos. Nodibināju kontaktus ar skolu, ar ciema padomi, un darbs gāja. Es spēju izrunāties ar katru — ar mazu, ar vecāku. Partijas sekretāram bija daudz uzdevumu un daudz kas bija jāzina. No viņa prasīja atbildību par izslaukumiem, par katru zemes hektāru, par katru notikumu. Par daudzām lietām rajonā netirdīja vis kolhoza priekšsēdētāju, bet partijas pirmorganizācijas sekretāru.

Saslima mana māte, un es lūdzu, lai mani pārceļ tuvāk dzimtajām mājām. Sāku strādāt kolhozā «Uzvara». Kolhozs bija viduvējs, jo Gailīšos nav līdzenu tīrumu, pakalnus grūti apstrādāt labības audzēšanai. Kolhozs pievērsās papildus rūpalam, ražoja brošas, sēja slotas un veda uz Rīgu. Vienu gadu rentabilitāte pat sasniedza 28 procentus, kas bija augsts rādītājs, bija peļņa. Diemžēl kolhozam neatļāva ražošanu turpināt.

Gailīšus pievienoja Rušonai, un es devos uz Ļeņina kolhozu, kur arī vajadzēja partijas sekretāri. Tā kopš 1978. gada esmu šeit.

— Tas bija stiprs kolhozs, jo arī politika bija tāda, ka kolhozam ar tik slavenu vārdu neklājas būt vājo vidū. Sagādē, celtniecībā, un tā tālāk, šim vārda nesējam nedrīkstēja atteikt.

— Jā, tā bija. Bet arī kolhoza vadītājs bija enerģisks un domājošs cilvēks. Mēs atradām kopēju valodu, sapratāmies. Bijām pirmie visā Latvijā, kas likvidēja kolhozu un zemi atdevām īpašniekiem. No vienas puses šī steiga sevi attaisnoja. Uz privatizācijas brīdi nekas vēl nebija izvazāts, cilvēkiem bija, ko sadalīt. Daudz tehnikas, lopu. Par vienu paju saņēma lielu naudas summu. Diemžēl daudziem viņu par pajām saņemtā nauda aizgāja pazušanā Baltijas bankā. No otras puses, cilvēki vēl lāgā nesaprata notiekošo. Kas bija apķērīgāks, enerģiskāks, savāca pajas, uzņēmās organizatora lomu, viņa īpašumā nonāca tehnika.

— Vai tagad, jau no gadu attāluma raugoties uz notikušo, neliekas, ka tas bija kļūmīgi — visu izdalīt, jo zemniekam vienam pašam bez kooperācijas ir grūti kulties uz priekšu?

— Jā, tā tas ir. Ja būtu palicis mehāniskais sektors, kurā cilvēkiem remontēt tehniku, ja tehnika būtu kopīga, šodien, iespējams, būtu citādāk. Iznāca tā, ka vairāki zemes īpašnieki gan apvienoja pajas, bet tehnika palika pie viena no viņiem, un gadiem ritot, tā arī ir palikusi tā īpašumā. Pārējiem praktiski nav nekā.

Pagastā kopumā samazinās sējumu platības, tas attiecas uz labību. Cilvēki aprēķinājuši, ka graudus izdevīgāk nopirkt. Degvielas cenas ceļas, bet piena iepirkuma — krīt. Šogad akcīzes nodoklis arī mazāks.

— Jau otro reizi pēc kārtas esat ievēlēta pagasta padomes priekšsēdētājas amatā. Kā klājas jūsu ļaudīm, cik daudz kā pagasta saimniece varat viņiem palīdzēt?

— Domāju, ka mūsu pagasta iedzīvotāji katrs ir centies atrast sev kādu nodarbošanos un kaut ko dara. Lielā mērā mēs esam izdevīgā stāvoklī, jo pagasts no trim pusēm aptver Preiļus, kur daudzi mūsējie atraduši darbu, cilvēki dzīvo pārticīgāk.

Jūlijā piedalījos plašā seminārā Līvānos par novadu izveidošanu. Semināra dalībnieki devās izbraukumā pa rajonu, savā pagastā rādīju Moskvinas vecticībnieku lūgšanu namu, lielo krustu Určos. Braucu vienā mašīnā ar citu novadu pārstāvjiem, un viņi izbrīnīti teica, redz, pie jums lauki tāpat apstrādāti kā pie mums, redz, cik cilvēki labi ģērbušies. Kāpēc Latgale ir īpaši atbalstāmais reģions? Atbildēju, ka mūsu cilvēki prot strādāt.

Pagastā ir uzņēmumi. Pašu pagasta iedzīvotājiem pieder četras lopu kautuves, četri gateri, pagastā ir benzīna uzpildes stacija, veikals. Tie dod darba vietas. Arī otra benzīna uzpildes stacija, kas atrodas pie pašas Preiļu robežas, aiz siera rūpnīcas, būtībā ir uz pagasta zemes. Arī gāzes uzpildes stacija. Pagastā ir stipras zemnieku saimniecības. Lielākās pieder Jānim Seilim, Anatolijam Mūrniekam, Jurim Pastaram, Georgijam Paškovam, Marijanam Určam. Veiksmīgi ar darbiem tiek galā arī vidējās saimniecības, un pat katra piemājas zemes gabaliņa saimnieks cenšas kaut ko izaudzēt.

Ar perspektīvu domājam par Preiļu novadu, kurā iekļausies Preiļu pagasts. Pašlaik ceturto daļu no pagasta budžeta mums nākas veltīt savstarpējiem norēķiniem ar apkārtējām pašvaldībām, jo savas skolas mums nav.

— Preiļu pagasta centrs Līči ir populārs kā vieta, kur bieži notiek kultūras aktivitātes. Šeit savas balles rīko dažādas iestādes un nozares, šeit notiek rajona mēroga sarīkojumi, koru, dejotāju un ansambļu skates. Vieskoncerti. Un kur vēl pagasta sarīkojumi. Pat tādos periodos, kad kultūras namam nav direktores, sarīkojumu organizēšanu uzņematies jūs pati personīgi. Ar ko tas izskaidrojams?

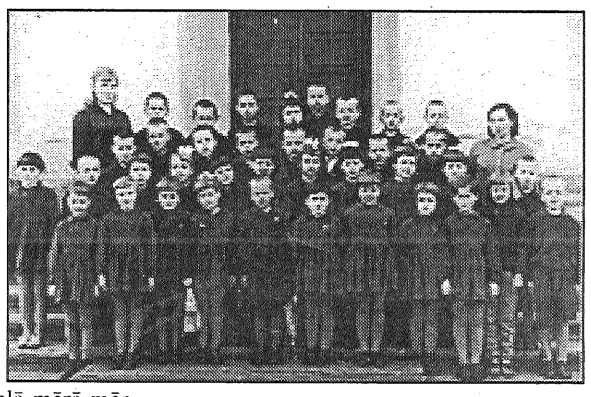

● **Zinaīda Vilcāne (no kreisās) internāta audzinātājas lomā 1966./67. mācību gadā Aglonas internātskolā.** (Foto no Z. Vilcānes ģimenes albuma)

— Cilvēks nevar dzīvot tikai darbā. Viņam vajag atpūsties, un to vienmēr esmu uzskatījusi par savu pienākumu, lai ir vieta un laiks, kad cilvēks, vai tas ir pagasta, vai Preiļu iedzīvotājs, var atnākt, un šeit viņu gaidītu laba mūzika, aizmiršanās stundas. Lai viņš varētu papildināt savu gara bagātību. Jūtu, cik tas ir vajadzīgs. Pagasta sarīkojumiem vienmēr ir liela piekrišana.

— Esmu jūs redzējusi arī tautas tērpā folkloras ansambļa sastāvā. Vai dziedat arī ikdienā? Prieka vai skumju brīžos?

— Neuzskatu sevi par lielu dziedātāju, drīzāk par dziedāšanas gara uzturētāju. Manas mīļākās dziesmas ir par vālodzīti un «Auga auga rūžeņa». Šo dziesmu dziedāja mana māte. Žēl, ka, viņai dzīvai esot, nepaspēju pierakstīt daudzas viņas dziesmas. Es dziedu ne tikai prieka brīžos. Smagumu cenšos aizgaiināt ar pie sevis dungotu klusu dziesmu.

— Kuri ir pagasta priekšniecei smagākie brīži?

— Kad cilvēki atnāk ar savām nedienām, sāpēm un lūdz palīdzību. Es ilgi nēsāju viņu sāpes, es spēju iejusties tajās un pārdzīvot tāpat kā īstais cietējs. Daudzu cilvēku daba ir ķildīga. Zemes gabaliņa dēļ saplēšas brālis ar brāli, kaimiņš ar kaimiņu. Lietas kārto nevis ar cieņu, mierīgi, bet ar apvainojumiem, kašķēšanos. Skumji, ka cilvēki zaudē cildenumu, lēnprātību, augstsirdību.

Ziņas

■ Nedēļas nogalē Ventspils rajona Piltenē notika otrais vislatvijas mednieku festivāls «Barons Minhauzens atgriežas 2000», kurā piedalījās arī Preiļu virsmežniecības darbinieki. Festivāla dalībnieki mērojās spēkiem šaušanā ar gludstobra un vītņstobra ieroci, bija tūrisma un jautrības stafete, medījuma pārnešana, smaguma mešana tālumā, basketbola metienu konkurss, šautriņu mešana un triatlons, pastāstīja Preiļu virsmežniecības virsmežzinis M.Bondars, kurš ieguva 3. vietu šaušanā ar gludstobra ieroci. Jautrību izraisīja netradicionālie tautas sporta veidi: alus mucu cilāšana, alus dzeršana, vēžu ķeršana, niršana bļodā un citi. Pasākumu kuplināja koncerti, rotaļas un dejas, kā arī grāmatas «Mednieku stāsti un anekdotes» prezentācija.

■ Steķu mežā tiek celts jauns ugunsdrošības novērošanas tornis. Kā «Novadnieku» informēja virsmežniecības vadība, jau ir ielikti pamati jaunajam metāla tornim. Pēdējos gados uzceltie torņi Latvijas mežos lielākoties ir metāla konstrukcijas, koka ugunsdrošības novērošanas torņi vidēji kalpo 10 gadus un maksā ap 5000 latiem. Savukārt metāla tornis, lai arī izmaksā dārgāk — 7000 latu, tomēr atmaksājas ekspluatācijas laikā, kas, pareizi kopjot un regulāri krāsojot, sasniedz pat 50 gadus. Pirms sešiem gadiem metāla ugunsdrošības novērošanas tornis uzstādīts Līvānos, kā atzīst mežinieki, līdz šim metāla būve kalpojusi labi.

G.Kraukle

■ Sestdien Madonā jau otro gadu notiks Tenorsvētki, kas veltīti Jāņa Zābera 65. dzimšanas dienai. Koncertu ar savu uzstāšanos atklās Salas pamatskolas audzēknis Dainis Skutelis, zēnu vokālistu konkursa «Aiviekstes lakstīgala 2000» laureāts. Koncertā piedalīsies slavenākie Latvijas operdziedātāji — tenori: Miervaldis Jenčs, Nauris Puntulis, Kārlis Zariņš, Jānis Sproģis un Guntars Ruņģis, Latvijas Nacionālās operas simfoniskais orķestris.

■ Preiļos pagājušajā sestdienā notika A. Upīša un Daugavpils ielu svētki. Siera rūpnīcas mikrorajona iedzīvotājus vispirms uzrunāja Preiļu domes priekšsēdētājs Ilmārs Meluškāns, pasniedzot domes sagatavotos apsveikumus daudziem šī kvartāla iedzīvotājiem. Tos saņēma tie, kuri ar savu darbu ir devuši ieguldījumu pilsētas ražošanas, kultūras, izglītības un sabiedrisko attiecību sfērās, ģimenes, kuras audzina vairāk nekā trīs bērnus, kā arī uzņēmumu vadītāji un īpašnieki, kuru uzņēmumi atrodas uz šajās ielās un veiksmīgi darbojas. Svētkos uzstājās sieviešu vokālais ansamblis «Rjabinuška», notika atrakcijas gan pieaugušajiem, gan bērniem, akciju sabiedrība «Preiļu siers» bija sagatavojusi jautājumus par savu uzņēmumu, uz kuriem ātrākie atbildētāji varēja saņemt maisiņu ar rūpnīcā ražotiem gardumiem. Kvartāla iedzīvotāji demonstrēja savus četrkājainos mīluļus, bet jaunieši līdz gaismai varēja izklaidēties diskotēkā. Vēl vairāk par svētkiem kvartāla iedzīvotājus iepriecināja pilsētas mēra publiski dotais solījums arī šo ielu dzīvojamajās mājās padot karsto ūdeni.

Preiļos līdzīgs pasākums jūlijā notika Rēzeknes ielas mikrorajonā, un tuvākajā nākotnē tādi paredzami arī citos pilsētas kvartālos.

■ Pašlaik vēl nav zināms, vai Priekuļu pamatskolā šajā mācību gadā durvis vērs arī 9. klase. Kā informēja skolas direktore Ruta Rožāne, 9. klasē ir pieci skolēni, taču atbilstoši jaunajiem Izglītības un zinātnes ministrijas standartiem par skolēnu skaitu pamatskolas klasēs, tas ir par maz, lai skolotājs saņemtu pilnu likmi. Šādos gadījumos klases ir jāapvieno. Taču skolās nemēdz praktizēt devīto klašu apvienošanu ar kādu citu, jo pamatskolas pēdējā klasē ir nopietni jāgatavojas gala eksāmeniem, skolotājiem pastiprināti jāstrādā ar izlaiduma klasi. Arī Ruta Rožāne uzskata, ka 9. klases apvienošana nebūtu prāta darbs. Skolas pedagogi nolēmuši, ka jālūdz Saunas pagasta padomes atbalsts — piemaksa pedagogu algām, lai tiem, kas māca 9. klasi, iznāktu pilna slodze. Ruta Rožāne ir aprēķinājusi, ka ik mēnesi pedagogu algu piemaksām no pagasta būtu vajadzīgi 80 lati. Pagaidām nav zināms, kāda būs pagasta padomes reakcija, bet, ja šis priekšlikums netiks atbalstīts, Ruta Rožāne pieļauj iespēju, ka 9. klase netiks atvērta un devītklasniekiem būs jāapmeklē skolas Preiļos.

L.Rancāne

■ Ceļa Viļāni — Špoģi posmā no Riebiņiem līdz Preiļiem šogad notiek remonts. Vispirms tika nozāģēti ceļmalas koki, kuru saknes bojāja asfaltu, bet nobirušās lapas rudeņos un sniega sanesumi ziemā ceļa braucamo daļu padarīja bīstami slidenu. Iztīrīti un padziļināti arī novadgrāvji, aizlīdzinātas bedres, bet būvfirma no Rēzeknes SIA «Ceļi un tilti» uzsākusi asfalta klājuma atjaunošanu.

Kā «Novadnieka» korespondentam pastāstīja darbu vadītājs Arvīds Neško un meistars Jānis Zušs, pašlaik darbi iekavējušies, jo trūkst asfalta. Taču drīzumā asfalta segums tiks atjaunots visā ceļa posmā. Valsts Autoceļu direkcijas Preiļu nodaļas ceļu būvinženieris Gunārs Jakovels pastāstīja, ka asfaltbetona seguma atjaunošana paredzēta arī ceļa posmā no Aizupiešiem līdz Galēniem. Novācot krūmus un kokus, sakārtojot nobraucamos ceļus, caurtekas un citas būves, tiks atjaunots arī ceļš no Gailīšiem līdz Feimaņiem, kā arī no Aglonas līdz Jaunaglonai. Speciālisti uzskata, ka tas prasīs daudz līdzekļu, taču galaiznākumā tas būs izdevīgāk nekā ik gadus lāpīties ar bedru līdzināšanu. Jauna asfaltbetona kārta garantē, ka vismaz desmit gadus šāds ceļš kalpos droši.

■ «Novadnieks» jau informēja, ka 7. augustā Riebiņos notika konkursa «Sakoptākais Latvijas pagasts» Latgales novadā fināls. Uzvarētāju godā tika Daugavpils rajona Naujene, kur 26. augustā būs noslēguma svinības un dalībnieku godināšana. Žūrija ir izdarījusi dažas izmaiņas un Riebiņu pagasts «pakāpies» līdz 5. vietai.

A.Rancāns

Ģenētiski modificētās pārtikas drošība ir apšaubāma

Šobrīd ar ģenētiski modificēto pārtiku ir gluži kā ar bitēm, ar kurām nekad neko nevar zināt. Vieni apgalvo, ka tās radīšana ir noziegums, citi — ka progress un milzīgs labums cilvēcei. Pagaidām gan nav īsti pamatots ne viens, ne otrs viedoklis. Kas attiecas uz Latvijas patērētājiem, tad mums vēl gadu nāksies palikt neziņā un pirkt visu, kas vien ir veikalu plauktos, jo «jaunās pārtikas» marķēšana tiks sākta tikai 2001. gada 1. jūlijā.

ASV valdība slēpj patiesību

Nesen Rīgā viesojās divi ASV profesori. Viens ir kaislīgs ģenētiski modificētās (ĢM) pārtikas noliedzējs, otrs pats veicis augu modifikācijas un ir pilnīgi pārliecināts par «jaunās pārtikas» nekaitīgumu.

Pirmais — tieslietu doktors Stīvens M.Drukers, Bioneskaidrības partijas dibinātājs — jau 1998. gadā sācis tiesāties ar ASV Pārtikas un zāļu administrāciju (PZA), kuru vaino patiesības slēpšanā par modificētās pārtikas draudiem patērētāju veselībai. «Visa ĢM pārtika nonākusi pasaules tirgū, tikai pateicoties tam, ka ASV valdība un PZA pārkāpušas likumu un melojušas, apgalvojot, ka «jaunā pārtika» ne vien neatšķiras no parastās, bet arī neapdraud cilvēku veselību,» skaidro Drukers, piebilstot, ka politiķiem galvenais bijis iegūt jaunajam produktam noieta tirgu, neskatoties uz to, ka nav veikta pietiekami nopietna izpēte. Pirmais, pēc profesora vārdiem, vadošus norādījumus par jauno biotehnoloģiju ieviešanu devis ASV prezidents Ronalds Reigans, vēlāk to secīgi turpinājuši Džordžs Bušs un Bils Klintons. Bioneskaidrības partija ir iesniegusi tiesai 44 000 lappušu garu dokumentu, kurā ir 9 ekspertu slēdzieni par to, ka ĢM pārtika ir bīstama. «Izplatot ĢM pārtiku, tiek pārkāpts ASV likums, kas nosaka, ka jauniem produktiem pirms to ieviešanas tirgū jābūt pilnīgi pārbaudītiem un drošiem,» skaidro Drukers. Kamēr nav zinātniska apstiprinājuma, produkts nedrīkst tikt reklamēts kā drošs. Tas ir noziegums. «Ja 1992. gadā manas valsts valdība nebūtu paziņojusi, ka šī pārtika ir absolūti droša, tāpēc pētījumi nav vajadzīgi, situācija būtu pavisam citādāka,» saka Drukers, piebilstot, ka pareizi būtu bijis rūpīgi izpētīt katru «jauno produktu». Tas gan ilgtu vismaz 5-10 gadus. Saprotams, ka tādā gadījumā ĢM pārtikas šobrīd pasaules tirgū nebūtu.

Profesors uzskata, ka «ĢM pārtika, būdama neparasta, var izraisīt arī neparastus veselības traucējumus. Nopietnākie draudi ir saistīti ar to, ka ģenētisko modifikāciju rezultātā produktos varētu rasties vielas, kādu nekad agrāk tajos nav bijis, piemēram, indes vai kancerogēni (vēža izraisītāji).» Prognozē arī, ka varētu veidoties kādas pavisam jaunas vielas, kādu iepriekš nav bijis nevienā dzīvā organismā, tāpēc sekas ir pilnīgi neparedzamas. Tātad — pirms kaut ko tādu atļaut izplatīt pasaules tirgū, nepieciešams nopietns pētniecisks darbs.

Profesors Drukers uzskata, ka daudz bīstamāki par ĢM produktiem uzturā var izrādīties gaļa un piens, jo šobrīd ASV 90% mājlopu tiek baroti ar ĢM barību. Diemžēl pat Eiropas Savienībā prasība par ĢM pārtikas marķēšanu netiek attiecināta ne uz šo gaļu, nedz piena produktiem.

Bīstamās modifikācijas

Izrādās, ka pasaulē jau ir traģiska pieredze, kas saistīta ar ĢM organismiem, lai gan nav neapgāžami pierādīts, ka tajā vainojama tieši ģenētiskā modifikācija. Tomēr notikušais ir jāņem vērā. Drukers pastāstīja par Japāņu firmas «Showa Denko K.K.» 1989. gadā ASV ražoto un izplatīto uztura bagātinātāju, kas saturēja aminoskābi L-triptofānu. Tās ieguvei tika izmantotas ĢM baktērijas. «Uzlabotās» baktērijas ražoja vairāk L-triptofāna, taču nebija iespējams paredzēt, kas no tā iznāks. Sekas bija bēdīgas. Jau pēc dažiem mēnešiem 37 cilvēki nomira un 1500 guva nopietnus veselības traucējumus. Sākumā, protams, nevienam ne prātā nenāca, ka šās dīvainās epidēmijas, kura tika nosaukta par ESM (unusual malady), izraisītājs ir uztura bagātinātājs. Tomēr izrādījās, ka pārtikas bagātinātājs, kuru bija lietojuši upuri, satur toksiskas vielas. Nekad agrāk, kad minētā aminoskābe tika ražota parastā ceļā, tādas nebija konstatētas. Neapgāžamus pierādījumus tam, ka nāvi nesošās vielas ir radušās tieši ģenētiskās modifikācijas rezultātā, neizdevās iegūt, jo «Showa Denko» laboratorija tika iznīcināta, pirms kāds paguva veikt pārbaudi. Tomēr 1991. gadā PZA zinātnieki atzina, ka ģenētiskās modifikācijas procesā varēja rasties kāda jauna viela, kas arī izraisīja EMS epidēmiju.

Savukārt, pēc Labklājības ministrijas Pārtikas centra direktora Olafa Stengrēvica domām, traģiskajām sekām ir bijis cits iemesls: 1989. gadā ģenētiskās modifikācijas metodes vēl nebija tik izstrādātas, tas bija tikai pats sākums. Vaina nebija pašā L-triptofānā, bet gan kļūmīgā ražošanas procesā. O.Stengrēvics apgalvo, ka tagad šādas kļūdas nav iespējamas, jo tiek veikta rūpīga produktu toksiskuma un alerģitātes pārbaude.(Gribētos piebilst, ka diemžēl vienmēr jau nav zināms, kas būtu jāmeklē, jo, nedaudz pārspīlējot, iedomāsimies, vai kādam ienāktu prātā, ka, piemēram, biezpienā vai zemenēs varētu būt zilskābe.)

Tikpat piesardzīgi kā Eiropā

Pārtikas centra direktors uzskata, ka profesors Drukers tomēr nodarbojas ar sabiedrības biedēšanu, jo, kad speciālisti Latvijā viņam uzdevuši jautājumus, viņš nevienu no saviem apgalvojumiem nav varējis zinātniski pamatot. «Dienu pēc Drukera vizītes Rīgā viesojās cits zinātnieks — ASV Taskidži universitātes profesors Hannapatna Prakašs, kurš pats veicis augu ģenētiskās modifikācijas,» stāsta Stengrēvics, uzsverot, ka pēc šī zinātnieka apgalvojumiem nav nekāda pamata šaubīties par ĢM pārtikas drošību. O.Stengrēvics arī pats domā, ka neatradīsies neviens zinātnieks, kurš ar 100% pārliecību varētu apgalvot, ka ĢM pārtika tiešām ir kaitīga un bīstama cilvēka veselībai un apkārtējai videi. «Tomēr par «jaunās pārtikas» drošību nav absolūtas skaidrības,» teica O.Stengrēvics, piebilstot, ka Latvija seko Eiropā pieņemtajam piesardzības principam — ņemt vērā pat niecīgākā riska iespējas. Eiropas Savienībā pērn pieņemtā direktīva nosaka, ka visai ģenētiski modificētajai pārtikai jābūt atbilstīgi marķētai. ES valstīm šī prasība ir obligāta. Savukārt Latvijā tikai 7. augustā Ministru kabinetā tika izskatīti un akceptēti noteikumi par ģenētiski modificēto (ĢM) produktu izplatīšanu. Pārtikas marķēšanu, kas patērētājiem ļaus atšķirt parastos produktus no «Frankenšteina» pārtikas, kā mēdz dēvēt ĢM produktus, sāks tikai 2001. gada 1. jūlijā. Līdz tam atliek vien aktīvi diskutēt, apšaubot dažādus viedokļus par «jaunās pārtikas» drošību vai piekrītot tiem, jo reālu iespēju izvēlēties, ko patērēsim, mums nav. Veikalu plauktos ĢM pārtika vai produkti ar tās piedevām ir, tikai nav zināms, kuri īsti tie ir un cik to ir.

O.Stengrēvics atgādināja, ka ĢM produktu marķēšana nebūs vienīgais veids, kā tiks kontrolēts pārtikas preču tirgus. «Latvijā var precīzi noteikt, vai produkts ir ģenētiski modificēts vai arī tikai satur kādas piedevas, jo ir iespējams veikt visas nepieciešamās pārbaudes, mums ir gan aparatūra, gan speciālisti,» sacīja Pārtikas centra direktors. Neskatoties uz visiem pretrunīgajiem un biedējošajiem apgalvojumiem, viņš uzskata, ka ģenētiski modificētā pārtika ir mazāk bīstama nekā tā, kura izaudzēta, lietojot ķīmiskas vielas, piemēram, pesticīdus. Tātad, tiklīdz būs tāda iespēja, mums atliks tikai izvēlēties.

Zināšanai

Par gēnu inženierijas rašanās laiku uzskatāms 1972. gads, kad tika izveidota pirmā ģenētiski pārveidotā baktērija. Lietojot ļoti specifiskus fermentus, kas spēja sašķelt un pēc tam atkal «sašūt» DNS, kļuva iespējams pārnest noteiktus DNS fragmentus uz citu organismu. Vēsturiski pirmo ģenētiski pārveidoto zarnu trakta nūjiņu Escherichia coli — joprojām visplašāk izmanto ārstniecības preparātu ražošanā. Tagad ĢM iespējas, šķiet, ierobežo tikai pētnieku fantāzija, piemēram, zemenēs tiek «iepotēts» dziļūdens zivju ģenētiskais materiāls, bet cūkās — cilvēka. Pēdējais, protams, ļoti zinātniskiem mērķiem, ne karbonādes garšas uzlabošanai.

Maija Pohodņeva
«Rīgas Balss»

«Novadnieka» piebilde.

Rakstā minētais noteikumu projekts «Ģenētiski modificētu organismu izmantošanas un izplatīšanas kārtība» noteiks vispārīgās prasības ģenētiski modificētu organismu vai to komponentu ierobežotai izmantošanai, apzinātai izplatīšanai vidē un izplatīšanai tirgū, lai aizkavētu un novērstu jebkādu kaitējumu cilvēka veselībai, dzīvniekiem, bioloģiskajai daudzveidībai, īpašumam vai videi, ko var izraisīt modificētu organismu izmantošana un izplatīšana.

Ģenētiski modificēti organismi ir organismi (arī mikroorganismi, ieskaitot vīrusus, viroīdus, dzīvnieku un augu šūnu kultūras), kuros ģenētiskais materiāls ir pārveidots tādā veidā, kā tas nenotiek dabiski, dzimumprocesa vai rekombinācijas rezultātā.

Izglītība

Mūspuses puiši un meitenes studentu pulkā

Līvija Rancāne

Sēž bālu, izdēdējušu studentu bariņš un taujā cits citam, — no kurienes šodien pūš vējš? Ak, no ziemeļiem? Studentiņi sāk raudāt, — atkal netiksim uz lekcijām.
Anekdotes par mūžam izsalkušajiem studentiem ir simtos. Tāpat kā par viņu vecākiem, kas nekādi nesaprot dēlu un meitu neatliekamās vajadzības. Te galdalampu nopērk un uz Rīgu aizsūta, kad dēls naudu ir prasījis lampas iegādei. Te desmit latus nosūta ar pamācību, ka dēls vēstulē joprojām nevarot iemācīties pareizi rakstīt, desmitnieku rakstot ar divām nullēm. Mūžvecais studentu humors, mūžvecās tradīcijas un mūžveci ticējumi, kā, piemēram, nekad pirms eksāmena kārtošanas neiet pa *Alma mater* vidējām kāpnēm, jo noteikti izkritīsi. Bet ne uz jokiem prāts nesās tiem, kas uz augstskolām startēja šogad.
«Novadnieks» vasaras brīvlaika pēdējās nedēļās aptaujāja jaunus un arī pieredzējušus studentus.

Aldis Repša, Preiļu Valsts ģimnāzijas absolvents studēs Rīgas Tehniskās universitātes Transporta un mašīnzinību fakultātē.

Viņam priekšā četri studiju gadi. Iestājeksāmenus nav nācies kārtot. Uzņemts valsts apmaksāto studiju grupā. Par Aldi var teikt — paveicies, tomēr īsti pareizi tas nebūtu, jo ceļš uz augstskolu iesākts jau ģimnāzijas laikā — cītīgi mācoties un pelnot labas atzīmes. Nule studentu kārtā ieskaitītais stāstīja:

— Iestājeksāmeni man nebija jākārto tāpēc, ka atbilstoši šajā fakultātē pastāvošajai prasībai sešos priekšmetos: algebrā, ģeometrijā, fizikā, ķīmijā, informātikā un svešvalodā gada atzīmēm kopā vajadzēja sastādīt 42 balles — bakalaura studijām, vai 39 balles profesionālajām studijām, ko biju izvēlējies es. Mans kopējais ballu skaits bija 40. Tie, kuriem punktu skaits neatbilda prasītajam, bija jākārto eksāmens matemātikā. Bakalaura studijas ir trīs, bet profesionālās studijas četru gadu garumā. Manis izvēlētajā programmā mācības notiks pirmo gadu, varbūt tāpēc konkurss uz to nebija pārāk liels — divi cilvēki uz vienu vietu. Budžeta grupā uzņēma desmit, es tiku to skaitā. Ar mani kopā iestājās arī daži citi ģimnāzijas absolventi: Uldis Meluškāns, Juris Romanovskis. Sanāca tā, ka pat pēc uzņemšanas budžeta grupā palika dažas brīvas vietas.

Mana izvēlētā specialitāte saistīta ar kvalitātes nodrošināšanu un vadību autotransporta jomā, praktiski darbs būs tehnikas un tai atbilstošas likumdošanas piemērošana Eiropas standartiem.

Aldis stāstīja, ka mehānika sākusi interesēt ģimnāzijas otrajā kursā. Līdz ar to nopietni pievērsies eksakto priekšmetu mācībām, bet fiziku mācījies padziļināti.

Kā būs ar studēšanas izdevumiem? Alda ģimenē vēl ir divi skolnieki, brālis mācās ģimnāzijā, māsa pamatskolā. Abi vecāki strādā. Pagaidām Aldis vēl nezina, cik naudas viņam vajadzēs, lai varētu iztikt. Aprunājies ar tiem, kas studē jau vairākus gadus. Summas esot dažādas. Viens sakot, ka mēnesī vajagot 80 latus, otrs iztiekot ar mazāku naudas daudzumu, bet cits pamanoties notērēt vairāk. Daudz kas atkarīgs arī no augstskolas, no fakultātes. Vai jāpērk savi mācību līdzekļi, vai un cik jāmaksā par datoru, kopētāju izmantošanu. Kā prot iztikt sadzīvē. Aldis teica, ka pašlaik liek aiz auss vienu otru mammas padomu un pats iemēģina roku pie plīts. Vienkāršāku ēdienu pagatavošanu jau iemācījies. No vecākiem studentiem Aldis zina, ka pirmajos studiju gados arī darbā iekārtoties grūtāk, jo nav nekādu profesionālu iemaņu. Savukārt pēdējos gados daudz laika jāvelta mācībām.

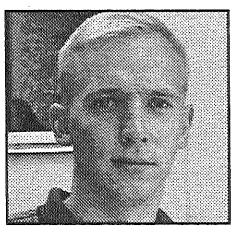

Gunārs Francāns no Preiļiem ir students ar pieredzi, studē jau piekto gadu, kas ir otrais gads maģistratūrā, un nākamais būs pēdējais gads, ko viņš pavadīs Rīgas Tehniskās universitātes Transporta un mašīnzinību fakultātē, apgūstot medicīnas inženierzinātni un fiziku.

Jautāts, kā klājās iesākumā, Gunārs atbildēja, ka pirmajā kursā visiem iesācējiem vajadzīga zināma deva drosmes, kamēr aprodot ar jauniem apstākļiem, pierodot pastāvīgi rūpēties par sevi un sadzīvot ar svešiniekiem. Labi, ja šīs iemaņas apgūtas mājās. Par laimi, kopmītņu stāstiņi par skaļumu, uzdzīvi, tusiņiem uz Gunāru neattiecoties. Viņš dzīvo dzīvokļu tipa kopmītnēs, kur katrā no trijām istabām mitinās pa trim studentiem. Viņa biedri visus studiju gadus ir puiši no Alūksnes. Tas gan, ka fakultāte pārcēlusies uz jaunu vietu, un līdz ar to no kopmītnēm uz lekcijām jābrauc cauri visai Rīgai.

Gunārs ir izvēlējies ļoti retu un sarežģītu specialitāti. Izsakoties saprotamāk, viņš apgūst medicīnā izmantojamo tehniku, un praktiski tas nozīmē ne tikai izprast un pārzināt sarežģīto iekārtu, bet arī cilvēka organismu. Tāpēc vienlaikus Gunāram jāapmeklē lekcijas Medicīnas universitātē, apgūstot anatomiju, fizioloģiju un tamlīdzīgi. Tomēr Gunārs saka, ka studijas dodot ļoti vispārīgu un teorētisku priekšstatu par medicīnas iekārtu uzbūvi, darbību. Es zinu, kā no fizikas viedokļa darbojas rentgenaparāts, kā to ieslēgt, ar to strādāt, bet es nevarētu to remontēt, saka Gunārs. Pašlaik visa jaunākā Latvijā izmantotā medicīniskā tehnika ienāk no ārzemēm, un sabojāšanās gadījumā par to jāziņo firmai, kas ražojusi. Praktiski valstī nav speciālistu, kas varētu ķerties pie tās remontēšanas, tāpat kā nav, kas varētu to iemācīt darīt. Tā kā grupa ar šādu novirzienu izveidota pirms pieciem gadiem, Gunārs arī būs pirmais diplomētais speciālists šajā jomā. Praksēs strādājis Gaiļezera slimnīcā, Vaivaru rehabilitācijas centrā, bet jautāts par iespējamo darbavietu nākotnē, atbild, ka skaidri nezina. Viens gan ir skaidrs, — ne Preiļos, ne citā rajona mēroga pilsētā šāda profila speciālistam darba nebūs. Varianti ir vai nu Rīga, vai ārzemes. Kad jautāju Gunāram, vai tagad viņam neliekas, ka specialitātes izvēle bijusi nedaudz pārsteidzīga, viņš piekrīt. Vienmēr paticis izmēģināt kaut ko jaunu, un šī nozare piesaistījusi tieši ar savu neparastumu, tomēr darba izvēles iespēju spektrs esot stipri pašaurs.

Gunārs ir viens no Preiļu erudītākajiem jauniešiem, visus studiju gadus pašu labāko studentu pulkā. Pēdējos divos gados saņem paaugstinātu stipendiju. Ja eksāmeni sesijās nokārtoti uz astoņām ballēm, stipendija tiek paaugstināta par 25 procentiem, ja uz deviņām un desmit ballēm — par 50 procentiem. Uz Gunāru attiecas šis — otrais variants. Ar kādu summu tad mūsu valsts novērtē savus gudrākos jauniešus, kā atbalsta viņu centību? Paaugstinātā stipendija esot 12 lati... Gunārs stāstīja, ka ar to pietiekot kopmītnes apmaksāšanai.

Gunāra ik mēneša budžets, kas, protams, veidojas no vecāku ienākumiem, ievērojot arī māsas — skolnieces izdevumus, sastādot apmēram 60 — 80 — 100 latus. Šajā summā, kā teica Gunārs, ietilpst transporta izdevumi, mācību līdzekļu, papīra iegāde, izklaidei un atpūtai nepieciešamā nauda. Pārtika tiekot piegādāta no mājām apmēram 80 procentu apmērā. Paša kulināra spējas daudz ko tālāk par ceptiem kartupeļiem un makaroniem nesniedzoties, un, kad tas apnīkot un arī mammas ceptās kotletes apēstas, varot iet uz studentu kafejnīcu turpat kopmītnē. Par pusotra lata sanākot tīri pieklājīgas vakariņas.

Tomēr Gunārs nenoliedz, ka pieder pie tās studentu grupas, kuri ir samērā labi situēti, vecāki to var atļauties. Līdz šim viņš neesot izjutis vajadzību pēc piepelnīšanās. Tagad gan domā, ka vajadzētu, bet tā kārtīgi neesot sācis darbu meklēt. Gunārs stāsta, ka daudzi studenti strādā. Pirmajos kursos meitenes parasti atrodot darbu kafejnīcās par oficiantēm, puiši iekārtojoties benzīntankos. Vēlāk meklējot iespēju strādāt specialitātē. Labi, ja vecāku finansiālais ieguldījums dēla skološanā ir proporcionāls viņa paša panākumiem. Jau gadus trīs Gunārs ir to 40 augstskolas studentu skaitā, kam pārējie uzticējuši pārstāvēt viņu intereses. Gunārs darbojas universitātes parlamentā. Senāta vai dekanāta padomes pieņemtie lēmumi vienmēr jāsaskaņo ar studentu parlamentu, un ir gadījumi, kad tas nedod savu akceptu. Tādā gadījumā lēmumi tiek pārskatīti, mīkstināti studentu interesēs.

Sve[illegible] Pu[illegible] Ag[illegible] vid[illegible] abs[illegible] tag[illegible] Lat[illegible] vers[illegible] Kri[illegible] fil[illegible] fakultātes studente, pārdzī[illegible] stresu, ka uzņemto saraksta[illegible] spējusi atrast savu uzvārdu.

Turpinājums 7. lap[illegible]

Palīdz Līvānu novada rūpjubērniem

Ginta Kraukle

Vasara vecāku paspārnē ir ne tikai atpūtas, bet arī vērtīgu aktivitāšu laiks vairākiem studentiem, kas par savu dzimto pusi sauc Līvānus. Viņi, jaunieši ar kopīgām interesēm, radošu un pozitīvu skatu uz dzīvi, nesen izveidojuši savu sabiedrisko organizāciju «OLNA» — Organizācija Līvānu novada attīstībai. Viens no tās mērķiem ir veicināt kultūras dzīvi novadā, kā arī iesaistīties sociālo problēmu risināšanā. Studenti par savu mērķauditoriju izvēlējušies bērnus, divreiz nedēļā Līvānu mākslas skolas izstāžu namā tiek rīkotas nodarbības dažādu vecumu un dažādu ģimeņu bērniem. Jautrās un izzinošās rotaļās tiek iesaistīti arī «Žēlsirdības centra» bērni.

Jaunieši daudz sarunājas ar bērniem, stāsta, jautā, aicina zīmēt un rotaļāties. Svarīgi, ka šīs nodarbības var apmeklēt arī bērni no nelabvēlīgajām ģimenēm, kuriem ikdienā bieži vien pietrūkst ne tikai materiālu, bet arī garīgu vērtību. Ar bērniem darbojas Dace Kurciša, Rīgas Pedagoģijas un vadības augstskolas trešā kursa studente, taču projektā iesaistījušies vēl vairāki studenti — Laura Šķimele, Ivita Vaļikova, Evita Nihnidoviča un citi. Rotaļu laikā atklājas bērnu dziļākā būtība, viņu vēlmes, rakstura iezīmes, viņi mācās sarunāties un uzklausīt otru. Dace Kurciša atzīst, ka nodarbības ar sociāli maznodrošināto ģimeņu bērniem ir nopietns darbs, «Žēlsirdības centrā» to aizsākusi arī Līvānu ģimnāzijas pedagoģe Sandra Kivleniece. Bērns savā būtībā ir patiess, taču šī patiesība reizēm mēdz būt arī skarba. Problēmas ģimenē atspoguļojas bērna uzvedībā, domāšanā, runā. Kāds zēns, kad viņam palūdza uzzīmēt draugu, uzzīmēja cilvēciņu, bet tam virs galvas akmeni. Viņa draugam bieži nākoties ciest no lielāko bērnu sitieniem, pastāstījis puisēns.

Nodarbībās mazie mācās teikt viens otram patīkamo, labo. Izrādās, tas nemaz nav tik vienkārši, jo bērni šajās ģimenēs lielākoties saņem negatīvas emocijas. «Žēlsirdības centra» bezmaksas virtuves saimniece Ņina Ciša nodarbībās ir kopā ar mazuļiem, bērni viņai uzticas, jo vairāk nekā gadu Ņina ik darba dienas gatavojusi bērniem siltas pusdienas. — Svešiniekiem viņi atklājas nelabprāt, saka Ņina, daudzi ir ierāvušies sevī, nedroši. Ir bērni, kuriem kavēta psihiskā un fiziskā attīstība, daudziem ir grūtības ar valodu, vārdiņi neraisās tā, kā tam būtu jābūt. Ģimenes, kuru bērni nonākuši «Žēlsirdības centra» rūpju lokā, ir dažādas. Ir hronisku alkoholiķu ģimenes, kurās bērni vecākus pastāvīgi redz iereibušus, un tādus arī pieņem, uztverot esošo par normu. Mazie bez kautrēšanās stāsta, ka mamma maizītes vietā atkal atnesusi šņabja pudeli. Taču ir arī samērā labvēlīgas ģimenes, kurās vecāki ir bezdarbnieki. Centrā bērni ne tikai paēd, bet arī saņem humāno palīdzību. Mazākajam virtuves apmeklētājam ir tikai 2 gadiņi, lielākie, 12 — 13 gadīgie jau iet skolā. Pēcpusdienās ar viņiem strādā pedagogs, taču ne katrs spēj sakoncentrēt uzmanību nodarbībām, daži kļūst izklaidīgi, citiem ir hroniski veselības traucējumi. Studentu kopas «OLNA» organizētās nodarbības Līvānos šo bērnu problēmas, protams, neatrisinās, taču tas ļaus jaunajiem ļaudīm un visai sabiedrībai saprast, ka līdzās mums daudzi dzīvo postā un trūkumā. Valsts sniegtās sociālās garantijas diemžēl nepasargā šīs ģimenes no nabadzības. Saimniece Ņina Ciša stāsta, ka bērni virtuvē ierodas jau ap desmitiem vienpadsmitiem no rīta, lai gan pusdienu galds tiek klāts tikai divos. Nodarbībās mazie iesaistās labprāt, arī siltās pusdienas ir vajadzīgas, taču šie pasākumi sniedz tikai īslaicīgu palīdzību, bet nenovērš galveno cēloni — vecāku bezatbildību un valsts vienaldzīgo attieksmi pret mūsu tautas jauno paaudzi.

Preiļu rajona tiesā

Par ārdīšanos dzīvoklī administratīvais arests

Ar administratīvo arestu uz trim diennaktīm Preiļu rajona tiesā sodīts 1960. gadā dzimušais un nekur nestrādājošais preilietis Dmitrijs Ivanovs. 9. augustā viņš mājās ieradās alkohola reibumā. Nedaudz pagulējis, ķēries pie «audzināšanas» — lamājis sievu un nepilngadīgo dēlu, tad sācis mētāt mēbeles, apgāzis dīvānu un krēslus, norāvis no grīdas paklāju. Kā paskaidrojumos rakstījuši ģimenes locekļi, skandāli notiek vienmēr, kad Dmitrijs Ivanovs ir piedzēries, jo tad viņš sāk audzināt dēlu. Šoreiz esot apvainojies par to, ka dēls šo nosaucis par dzērāju. Nu kā lai tādu apvainojumu iztur, jo dzerts taču tikai... divas nedēļas no vietas.

Sodīts daugavpilietis, kurš pārdeva televīzijas antenas

10. augustā Preiļu rajona tiesa izskatīja materiālus attiecībā pret 1978. gadā dzimušo daugavpilieti Sergeju Aļabjevu. Lieta tā, ka gadījuma darbos iztiku pelnošais S.Aļabjevs laika posmā no šī gada 22. februāra līdz 6. aprīlim 19 Preiļu rajona iedzīvotājiem pārdeva televīzijas antenas «Delta Plus». Tā viņš tika izdarījis administratīvo pārkāpumu — uzsācis uzņēmējdarbību bez atļaujas. Kā pats atzīst, neesot domājis to reģistrēt kā uzņēmējdarbību, jo gribējis tikai nedaudz piepelnīties.

S.Aļabjevs antenas iegādājies Daugavpilī tirgū, nolīdzis šoferi, kas viņu atvedis uz Preiļu rajonu, un pārdevis antenas. Katrā darījumā nopelnījis aptuveni 10 latus. Tiesa nosprieda sodīt S.Aļabjevu ar naudas sodu 200 latu apmērā.

Izdarīja likumpārkāpumu pārbaudes laikā

8. augustā Preiļu rajona tiesa izskatīja 1955. gadā dzimušā Preiļu pilsētas iedzīvotāja Arvīda Smana krimināllietu. A.Smans pagājušā gada decembrī tika sodīts ar brīvības atņemšanu uz vienu gadu nosacīti ar pārbaudes laiku uz vienu gadu un ar naudas sodu vienas minimālās mēnešalgas apmērā.

Šī gada 3. martā Preiļos, Vidzemes ielā 11 no neaizslēgtas garāžas A.Smans nozaga saliekamo velosipēdu «Aist» 25 latu vērtībā, pārdeva to un naudu nodzēra. 7. martā viņš caur caurumu žogā, kas apjoza remontējamo māju Tirgus laukumā 13, iekļuva ēkā un nozaga ripzāģi «Rebir».

Tiesa ņēma vērā gan vainu pastiprinošo apstākli, ka pārkāpums izdarīts nosacīta soda izciešanas laikā, gan vainu mīkstinošu apstākli, ka nozagtās mantas to saimnieki saņēmuši atpakaļ. Tika noteikts galīgais sods — brīvības atņemšana uz vienu gadu un sešiem mēnešiem bez mantas konfiskācijas, agrāk piespriesto naudas sodu izpildot atsevišķi. Soda izciešanu tiesa noteica slēgtajā cietumā zemākajā režīma pakāpē. Spriedumu desmit dienu laikā bija iespējams pārsūdzēt.

Pašaudījās un saņēma sodu

1964. gadā dzimušais Juris Survilo dzīvo Aglonas pagasta Ancveriņos un agrāk nebija neko sodāmu izdarījis. Taču šī gada marta beigās vai aprīļa sākumā, remontējot personīgo māju, kuru bija nopircis no tagad jau miruša saimnieka, atradis divstobru 12. kalibra gludstobra bisi IŽ-54, kas bija derīga šaušanai, kā arī vienu patronu. Bise tika noslēpta līdz kamēr 15. aprīļa naktī Juris ar šaujamieroci ieradies pie V.V. Tur viņš sastrīdējās un vienu reizi izšāva no bises, stobru vēršot pret mājas sienu.

19. aprīlī ieroci izņēma policija. Bet tiesa Juri Survilo sodīja ar brīvības atņemšanu uz vienu gadu. Ņemot vērā to, ka viņš pagastā tika raksturots pozitīvi, noteikts nosacīts sods ar pārbaudes laiku uz diviem gadiem.

Kriminālās ziņas

■ Naktī uz 5. augustu no mājas pagalmā Preiļos, Liepu ielā 1 stāvošas automašīnas Moskvič pazuda divvietīga piepūšamā laiva, bet no degvielas tvertnes — apmēram 20 litri benzīna. Notiek vainīgo personu noskaidrošana.

■ 7. augustā Rožkalnu pagasta iedzīvotājai Sandrai Vaivodei uz viņai piederošā tīruma sabojāti 13 ruloni ar skābsienu. Aizdomās tiek turēti mazgadīgi bērni.

■ 10. augustā savā dzīvoklī Preiļos, [illegible]zniecības ielā ar kriminogēnām trau-
jonā, ur
■ P
gadā
Rož
un
kla
ga
k

mām tik atrasts miris Jānis K. Aizdomās turētā persona noskaidrota, notiek tās meklēšana.

■ Rožupes iedzīvotājai Antoņinai Upeniecei Vanagos pazuda velosipēds, kas bija atstāts pie veikala. Arī šajā gadījumā aizdomās turētā persona noskaidrota, tiks pieņemts likumā paredzētais lēmums.

■ Pagājušajā nedēļā Līvānos izdarīta pārbaude vairākos veikalos. Tā individuālajā uzņēmumā «Asija», «Antons I», p.s. «Lat TDS», kā arī SIA «Vindex» tika konstatētas preces, kurām beidzies realizācijas termiņš, kā arī citi tirdzniecības pārkāpumi. Materiāli nosūtīti uz administratīvo komisiju lēmuma pieņemšanai.

■ Naktī uz 12. augustu līvānietes Marinas U. automašīnai VW Golf, kas bija atstāta mājas pagalmā, nozagtas divas aizmugurējās riepas. Notiek lietas apstākļu noskaidrošana.

Sagatavoja L.Kirillova

POLICIJAS ZIŅAS (6. — 13.augusts)

6. augustā Vārkavas pagasta Zaķišos Antons A. un Antons R. alkohola reibumā sarīkoja ģimenes skandālu. Izteikts oficiāls brīdinājums.

7. augustā Līvānos, Krasta ielā 6 Igors L. izdarīja huligāniskas darbības. Sastādīts administratīvais protokols.

8. augustā Upmalā automašīnas VAZ 2101 vadītājs Antons P. alkohola reibumā netika galā ar sava transportlīdzekļa vadību, nobrauca no ceļa un iebrauca Dubnā. Negadījumā neviens necieta. Sastādīts administratīvais protokols.

8. augustā Preiļos Aglonas un Rancāna ielu krustojumā automašīnas VW Polo vadītāja Olga S., izbraucot uz galvenā ceļa, nepalaida garām braucošo automašīnu Honda Civic. Notika sadursme, cilvēki nav cietuši. Sastādīts administratīvais protokols.

8. augustā Saunas pagasta Lakauskos Jurijs B. alkohola reibumā izdarīja huligāniskas darbības pret G.Č. Sastādīts administratīvais protokols.

9. augustā reģistrēts iesniegums par to, ka Rušonas pagasta Catlakšos Zoja T. ir nopļāvusi sienu uz P.J. piederošās zemes. Sastādīts administratīvais protokols.

9. augustā Saunas pagasta Smelteros automašīna Audi 100, kuru vadīja Vilnis Š., braucot atpakaļgaitā, sadūrās ar Ford Scorpio. Bojātas automašīnas, cietušo nav. Sastādīts administratīvais protokols.

9. augustā Līvānu policijas nodaļas telpās Viktors K. alkohola reibumā ļaunprātīgi nepakļāvās policijas darbinieku likumīgajām prasībām. Turpat līdzīgi izrīkojās arī Genādijs S. Abos gadījumos sastādīti administratīvie protokoli.

10. augustā Līvānos, Parka ielā Māris K. sarīkoja ģimenes skandālu. Sastādīts administratīvais protokols.

11. augustā Preiļos Iļja I. un Oļesja I. izdarīja huligāniskas darbības pret V.Z. un K.F. Sastādīti administratīvie protokoli.

13. augustā Aizkalnes pagasta «Pīteros» Juris L. sarīkoja ģimenes skandālu. Sastādīts administratīvais protokols.

Preiļu rajona policijas pārvaldes informācija

Darba grāmatiņu aizpildīšana un izsniegšana

Ginta Kraukle

Maldīgs ir priekšstats, ka darba grāmatiņa ir pagājušo laiku vēstures liecība, un tagad vairs nav vajadzīga. Kā nosaka Latvijas Darba likuma kodeksa 21. pants, stājoties darbā, darbiniekam jāiesniedz ne tikai pase vai dzimšanas apliecība (ja darbinieks jaunāks par 16 gadiem), bet arī darba grāmatiņa. Par prasībām darba grāmatiņu aizpildīšanā «Novadnieks» lūdza pastāstīt Latgales reģionālās **Valsts darba inspekcijas inspektors Juris Skrinda.**

Darba grāmatiņas aizpilīšanas, izsniegšanas un glabāšanas kārtību nosaka LR Ministru padomes 1992. gada 31. jūlija lēmums nr. 302. Darba grāmatiņa ir dokuments, kurš apliecina darbinieka darba stāžu, ierakstu šajā dokumentā izdara darbiniekiem, kas strādā ilgāk par piecām dienām. Ja cilvēks darba attiecībās stājas pirmo reizi, darba grāmatiņas saņemšanai iesniedz attiecīgā rajona vai pilsētas pašvaldības izdotu izziņu, kas apliecina personas nodarbošanos pirms stāšanās darbā.

Darba grāmatiņa glabājas pie darba devēja, ieraksti tajā jāizdara valsts valodā. Ierakstītās ziņas attiecas uz pieņemšanu darbā vai pārcelšanu citā pastāvīgā darbā, tajā atzīmē arī darba līguma izbeigšanas pamatojumu. Ieraksti izdarāmi precīzi saskaņā ar spēkā esošās likumdošanas formulējumiem, norādot attiecīgo Latvijas Darba likuma kodeksa vai cita likumdošanas akta pantu un punktu. Ierakstus par pieņemšanu vai pārcelšanu darba devējs izdara nedēļas laikā, bet, darba attiecības beidzot, atlaišanas dienā. Darba devējs nav tiesīgs aizkavēt darba grāmatiņas izsniegšanu. Ja tā tomēr notiek, darba devējam ir jāizmaksā vidējā izpeļņa par visu darba piespiedu kavējuma laiku. Ja darbinieks atlaišanas dienā nav darbā, darba devējs tajā pašā dienā nosūta viņam pa pastu paziņojumu ar uzaicinājumu saņemt darba grāmatiņu. Pēc darbinieka lūguma darba grāmatiņu viņam var nosūtīt pa pastu.

Ja ieraksts darba grāmatiņā izdarīts nepareizi, to labo darba devējs vai par darba grāmatiņas izsniegšanu atbildīgais darbinieks, kas izdarījis ierakstu. Svītrojumi nav atļauti. Neprecizitātes gadījumā izdara norādi, ka konkrētais ieraksts nav spēkā, un ieraksta pareizo tekstu. Ja darba grāmatiņai visas lapas aizpildītas, tajā iešuj ieliktni. Ja darba grāmatiņa vai tās ieliktnis nozaudēts, tās īpašniekam nekavējoties jāgriežas pēdējā darba vietā un ne vēlāk kā piecpadsmit dienu laikā darbiniekam izsniedz citu darba grāmatiņu vai tās ieliktni ar ierakstu «dublikāts».

Darba grāmatiņa ir obligāta, tā ir pamatdokuments par darbinieka darbu. Ja darba grāmatiņas nav vai tā nav tikusi aizpildīta, Valsts darba inspekcijas amatpersona var uzlikt sodu līdz 100 latiem. Ar jautājumiem par darba grāmatiņu aizpildīšanas un iesniegšanas kārtību var griezties Preiļos, Raiņa bulvārī 19, 50. kabinetā piektdienās, no pulksten 9.00 — 12.00.

Mežu ugunsgrēku dzēšanā trūkst cilvēku

Ginta Kraukle

Šī gada pirmais pusgads ugunsnelaimju ziņā Preiļu virsmežniecībā bijis salīdzinoši mierīgs. Teritorijā reģistrēti piecpadsmit nelieli mežu ugunsgrēki, kurus izdevies operatīvi atklāt un likvidēt. Lielākus postījumus sarkanais gailis nodarījis vasaras sākumā, kad pāris stundās izdega vairāk nekā 30 hektāri meža. Mežu dzēšanā tiek iesaistīti gandrīz visi Valsts meža dienesta rajona sektora darbinieki, taču cilvēku vienalga ir par maz.

Šīs vasaras lielākā ugunsnelaime izcēlās sausā perioda pēdējās dienās — 15. jūnija rītā. Atklāšanas brīdī uguns skartā platība nebija lielāka par 0,1 hektāru, pēc aptuveni 40 minūtēm, kad 20 kilometrus attālajā mežā ierādās papildspēki, uguns jau bija pārņēmusi 5 — 6 hektārus meža. Ugunsgrēku ierobežoja ap trijiem pēcpusdienā, taču pilnībā nodzēst liesmas izdevās tikai 22. jūnijā. Uguns izplatību veicināja spēcīgais vējš, kā arī degošās skujas, pastāstīja Preiļu virsmežniecības virsmežzinis Māris Bondars. Rezultātā tika iznīcināts pāri par 30 hektāriem meža, tajā skaitā arī priežu jaunaudze 10 hektāru platībā. Zaudējumus virsmežniecības darbinieki mēra ne tikai latos. Šajā gadījumā lielākais zaudējums bija skaistā, aptuveni desmit gadus vecā priežu jaunaudze.

Preiļu virsmežniecība ir pirmajā vietā Latvijā purvainības ziņā, tas apgrūtina arī meža ugunsgrēku lokalizāciju. Sākotnēji uguns ierobežošana tiek veikta ar rokas darbarīkiem — lāpstām un rokas smidzinātājiem, vēlāk talkā nāk ugunsdzēsēju automašīnas, purvu ugunsgrēkos arī purva buldozeri. Pēc Valsts meža dienesta reorganizācijas samazinājies mežsargu skaits. Patlaban Preiļu virsmežniecībā strādā 16 mežsargi, meža ugunsgrēkos cilvēku trūkst, atzīst virsmežzinis M.Bondars. — Sākotnēji varu rēķināties tikai ar saviem darbiniekiem, augstākais 26 cilvēkiem, taču ar to ir par maz. Protams, savu iespēju robežās palīdz policija, profesionālie ugunsdzēsēji, zemessardze. Ugunsgrēka gadījumā jārīkojas operatīvi.

Visnepatīkamākie ir vasaras sākuma ugunsgrēki, atzīst M.Bondars, jo tad mežos ir daudz zaļās, svaigās zāles, kurai degot rodas biezi un kodīgi dūmi. Uguns līnijai frontes pusē (tajā, uz kuru virzās uguns) nav iespējams piekļūt tuvāk par 100 metriem kodīgo dūmu dēļ. Pēc jūnijā notikušā lielā ugunsgrēka viens no mežsargiem pat nokļuva slimnīcā.

Vasaras beigās un rudenī mežu ugunsgrēku dzēšana nav tik apgrūtinoša. Patlaban ugunsbīstamība mežos ir neliela, tādēļ vismaz meža kopēji par lietaino vasaru nesūdzas.

Mūspuses puiši un meitenes studentu pulkā

Sākums 5. lappusē

Labi, ka līdzās bijusi māsīca ar skaidrām domāšanas spējām, kas ar pirkstu bakstījusi un rādījusi Svetlanas uzvārdu. It kā jau nebijis iemesla uztraukumam. Sekmes labas, arī konkurss uz krievu valodas un latviešu kā svešvalodas skolotāja nodaļu nebijis liels. Svetlana kārtojusi latviešu valodas testu un krievu valodas eksāmenu divās daļās. Ļoti gribējies studēt tieši Latvijas universitātē. Otrs variants, ja šeit nepaveiktos, bija Daugavpils universitāte. Bet sapnis piepildījies, un tagad par Svetlanas panākumiem priecājas mamma un tētis, vecākais brālis. Svetlana uzņemta budžeta grupā. Universitātē uzņemti arī citi viņas bijušie klases biedri — Iveta Boka, Ligita Lazdāne, Ieva Kudiņa, Nadežda Smirnova, Donalds Lubāns.

Māte par meitas panākumiem gan priecājas, gan skumst par drīzo šķiršanos, gan bažījas, kā būs izskolot. Abiem ar vīru darbs esot, tomēr kopējie ienākumi — vīram 60, viņai 39 lati mēnesī nekādas plašās iespējas meitas studiju laikā nevarēšot nodrošināt. Svetlana, jautāta, ar kādu summu, viņasprāt, spēs Rīgā iztikt, teica, ka pagaidām vēl grūti atbildēt, bet rēķinoties ar 20 latiem plus stipendija, ar ko apmaksāt kopmītni, kam vajadzīgi pieci lati mēnesī. Visus produktus meitene ņemšot no mājas, ēdienu gatavošot pati. Bet jaunus apģērba gabalus pamazām gādājusi visu vasaru.

Tagad Svetlana saka paldies savai skolai un skolotājiem, ka ar viņu sniegtajām zināšanām spējusi tikt augstskolā. Jaunaglonas meitene uzskata, ka pēc studijām atgriezīsies savā novadā, jo saņēmusi Preiļu rajona padomes rekomendāciju augstskolai un vienlaikus solījumu nodrošināt ar darbu rajona krievu skolās, kur pietrūkst latviešu valodas skolotāju.

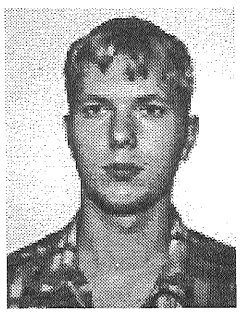

Rostislavs Kolosovs pēc Preiļu 2. vidusskolas absolvēšanas iestājies Rīgas Tehniskās universitātes Inženierekonomiskajā fakultātē.

Konkurss ir bijis trīs cilvēki uz vienu vietu, tomēr Rostislavs uzņemts budžeta grupā. Bez iestājeksāmeniem, jo sešos priekšmetos kopējā gada atzīmju summa bijusi 49 balles, bet uzņemšanas noteikumos bija prasība — 48 balles. Tātad, skolā vidējā atzīme eksaktajos priekšmetos bija astoņas balles. Rostislavs vidusskolā mācījās krievu valodā, bet vienlaikus arī apguva latviešu valodu, nokārtoja eksāmenu, iegūstot trešo kategoriju. Studēs, protams, latviešu valodā. Jezgu ap valsts valodas likumu uzskata par nevajadzīgu, jo, kā teica Rostislavs, latviešu valodu, ja grib, var iemācīties. Un tie, kas vēlas studēt, zina, ka tā būs vajadzīga, un nopietni mācās.

Ekonomika Rostislavu sākusi aizraut jau 9. klasē, arī skolotāja Alla Andrejeva to labi mācījusi. Saviem vecākiem vienīgais dēls. Rostislava tētis strādā, bet mammai nav darba, un pagaidām savus izdzīvošanas izdevumus Rīgā Rostislavam vēl grūti prognozēt. Tomēr tie noteikti būšot mazāk par 80 latiem mēnesī, jo tādu summu, saka Rostislavs, Preiļos var atļauties nedaudzas ģimenes. Apguvis minimālās ēdiena gatavošanas iemaņas un pilns apņēmības dienišķo brokastu olu uzcept pats.

Arī Rostislava draugs Andrejs Točko iestājies Tehniskajā universitātē, iekļuvis valsts apmaksātajā grupā.

Vai izskatīgo, basketbolista proporcijās noaugušo un ar basketbolu aizrāvušos, moderni balināto puisi Preiļi sagaidīs atgriežamies pēc augstskolas? Domāju, ka ne, saka Rostislavs, jo šeit ir ļoti maz darba vietu un grūti atrast darbu.

❑❑❑

«Novadnieks» aprunājās arī ar vēl citiem jaunajiem un jau esošajiem studentiem, un būtībā viņu atbildes daudz neatšķirās. Rīgā ir vai būs labi, tur — plaša kultūras dzīve, koncentrējusies gandrīz visa studējošā jaunatne. Atšķirību starp dažādi situētiem īpaši nejūt, jo faktiski valstsvīru un bagātnieku dēliņi studē nevis savas valsts, bet ārzemju augstskolās. Ar to varbūt arī sākas tas mājās neatgriešanās process, jo pat tie, kas atbild par šīs valsts izglītības un citu nozaru prestižu un konkurētspēju, priekšroku nedod pašmāju augstskolām. Bet mūsu jauniešu vairums un viņu vecāki cer, ka paveiksies, ka ceļi nevedīs atpakaļ uz Latgali, un neko mēs nevaram viņiem pārmest. Bet varbūt rajons, katra vietējā pašvaldība izdomātu kādu «knifiņu» — materiālu vai morālu, lai sava pagasta jaunietim pēc studijām būtu vēlme atgriezties savā pusē?

«Novadnieks» un pagastu padomes sirsnīgi sveic šīsnedēļas jubilārus:

Kā jūrā ieplūst strauts,
Tā labais ieplūst labā.
Kas ziedots — paliek tavs,
Zūd tas, ko pats sev glabā.

❀ 50 gados Jāni Cauni 19. augustā, 55 gados Liliju Griguli 17. augustā AGLONAS PAGASTĀ;

❀ 60 gados Annu Upenieci 17. augustā, 90 gados Annu Reini 15. augustā GALĒNU PAGASTĀ;

❀ 80 gados Broņislavu Rudzāti 20. augustā, 81 gadā Annu Romanovsku 15. augustā JERSIKAS PAGASTĀ;

❀ 60 gados Lūciju Radziviloviču 14. augustā, 65 gados Mariju Cakuli 15. augustā, 80 gados Jevdokiju Sorokinu 7. augustā RIEBIŅU PAGASTĀ;

❀ 65 gados Broņislavu Bojāri — Bojāriņu 16. augustā, 75 gados Antonu Petrovski 20. augustā, 85 gados Feliksu Rasčevski 20. augustā Līvānu novada ROŽUPES PAGASTĀ;

❀ 70 gados Staņislavu Dumpi 19. augustā RUŠONAS PAGASTĀ;

❀ 65 gados Jāni Pastaru 18. augustā SAUNAS PAGASTĀ;

❀ 50 gados Vladimiru Samofalovu 15. augustā, 77 gados Fatinu Koļesnikovu 19. augustā SILAJĀŅU PAGASTĀ;

❀ 55 gados Broņislavu Laizānu 16. augustā, 96 gados Zuzannu Ūsāni — Erti 15. augustā STABULNIEKU PAGASTĀ;

❀ 65 gados Helēnu Vaivodi 20. augustā SUTRU PAGASTĀ;

❀ 60 gados Filimonu Māsāni 16. augustā, 65 gados Alvīni Garkalni 15. augustā, 75 gados Jāni Puntūzi 17. augustā Līvānu novada TURKU PAGASTĀ;

❀ 65 gados Eduardu Upenieku 15. augustā, 87 gados Viktoriju Ziemeli 20. augustā, 88 gados Jāni Znotiņu 17. augustā VĀRKAVAS PAGASTĀ.

Arī putni būvē daudzdzīvokļu mājas

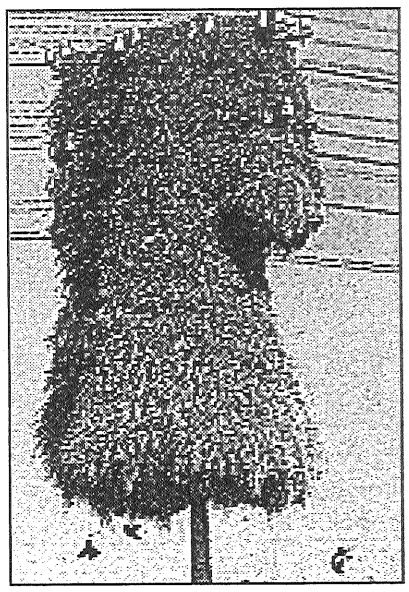

Sabiedriski noskaņotie audējputni, kas, apvienojoties vairākiem pāriem, būvē milzīgas ligzdas, bet mitinās atsevišķos «dzīvokļos», nesmādē nevienu kaut cik piemērotu pamatu. Attēlā redzamā ligzda novietota uz kāda telegrāfa staba blakus maģistrālei, netālu no Dienvidāfrikas pilsētas Prieskas. Ligzdas platums ir aptuveni metrs, bet augstums — divi metri.

Pēc ziņu aģentūru materiāliem

Skola ir garants nākotnei

Lidija Kirillova

Vārkavas pagastā vēl tagad visi atceras iepriekšējo gadu desmitu bēdīgo pieredzi, kad tika likvidētas trīs tagadējās pašvaldības teritorijā darbojošās skolas.

Bet Vārkava taču ir vieta ar senām izglītošanas tradīcijām, ar bagātu skolu vēsturi, sprieda pagastā un nopriecājās, kad vadība 1994. gadā sāka no jauna stutēt savu pamatskolu kolhozu laikos celtajā bērnudārzā.«Novadnieku» Vārkavas pamatskolā sagaidīja skolas direktore Skaidrīte Medne. Kamēr skolotāju lielākā daļa atvaļinājumā, tehniskais personāls veic ikgadējos remontus, krāso, labo, pārkārto, lai pedagogi var atsākt darbu izremontētos kabinetos, paskaidroja Skaidrīte Medne. Viņa ar lepnumu rādīja trīs datorus un jaunos darbgaldus, kas tikai šovasar iegādāti. Pilsētniekiem tas varbūt liekas tīrais nieks, bet laukos arī trīs kompjūteri ir liela vērtība. Pagājušajā mācību gadā skolā darbojās datorpulciņš, bērni ar lielu interesi un aizrautību apguva datorzinības skolotājas Rutas Šarkovskas vadībā.

Ik gadus kādā klasē tiek iegādāti jauni krēsli un mācību galdi. Sākumā bijis jāiztiek ar tādiem, kas lielai daļai pamatskolas bērnu jau kļuvuši par nepiemērotiem, jo mēbeles bija gādātas bērnudārzam.

Skolā sastapām mājturības skolotāju Diānu Stuburi. Direktore teica, viņa esot no tiem nebeidzamajiem studentiem, kuriem jaunu zināšanu arvien ir par maz. Mājturības kabinetā iegādātas stelles, nu Vārkavas meitenēm rudenī sāksies jauna aizraušanās — aušana, paredz direktore. Runājot par problēmām, Skaidrīte Medne uzsver, ka sākumā problēma varētu likties arī normālas sporta zāles trūkums. Tiesa, skolā nav vietas, kur spēlēt, teiksim, volejbolu vai rokasbumbu. Taču Vārkavas bērni tādēļ fizkultūras stundas pavada svaigā gaisā un to pāris gadu laikā, kad te strādā skolotājs Vladimirs Točko, ir tā norūdījušies, ka ziemā slimo tikai retu reizi. Bez tam skolotājs trenē pagasta zēnus futbolā un prot tā aizraut, ka viņiem vairs nepaliek laika blēņām. Direktore cer, ka šogad beidzot izdosies tikt arī pie mūzikas skolotāja, jo līdz šim laba speciālista nav bijis. Tādā gadījumā Vārkavas pamatskolā būs ne tikai labi sportisti, bet arī dziedātāji un varbūt pat muzikanti.

Vārkavas pamatskolas direktore Skaidrīte Medne (vidū) kopā ar skolas apkopēju Gaļinu Kirillovu un mājturības skolotāju Diānu Stuburi. M.Rukosujeva foto.

Šogad 1. septembra zvans uz pirmo stundu aicinās 9 zēnus un meitenes. Jā, vēl jau ir bērni, lai izveidotu visus klašu komplektus. Taču kāda garantija, ka arī turpmāk būs? Nekādas, atzīst skolas direktore Skaidrīte Medne un pagasta padomes priekšsēdētājs Arturs Štagars, piebilstot, ka pašlaik tiek plūkti sociālisma norieta perioda augļi, kad valsts bija pretimnākoša ģimenēm ar bērniem. Tagadējās tukšās runas par draudošo demogrāfisko situāciju pozitīvas izmaiņas cilvēkos nerada.

Šodien vārdadienu svin — Vineta, Oļegs.

18. augustā— Liene, Liena, Helēna, Elena, Ellena.

Vai jūs izvēlētos ģenētiski modificētu pārtiku?

Taisija Zubova, grāmatvede Preiļos:

— Pārtikas produktus pērku veikalā, priekšroku dotu tām precēm, uz kurām ir norādīts, ka produkts ir veselīgs, ekoloģiski tīrs. Noteikti apskatos, kāds ir tā derīguma termiņš. Par ģenētiski pārveidotu pārtiku neko neesmu dzirdējusi. Izvairos no importa pārtikas precēm.

Zita Laizāne, strādā Daugavas slimokases Preiļu filiālē:

— Noteikti ne. Cenšos izvēlēties Latvijā ražotu produkciju. Nepērku ārzemju ketčupus un tomātu sulas, jo esmu dzirdējusi, ka tos gatavo no ģenētiski modificētiem tomātiem. Pievēršu uzmanību tam, vai produkts satur konservantus. Uz iepakojuma noteikti būtu jānorāda — produkts ir ģenētiski pārveidots vai nav.

Jevgēnijs Mihailovs, dzīvo Preiļos:

— Neesmu ar mieru ēst šādus produktus, nav zināms, kādu ietekmi tie atstās uz veselību. Man ir lauku saimniecība, kur izaug ekoloģiski tīri dārzeņi, augļi. Nepērku importa ābolus un tomātus, manuprāt, katram ir skaidrs, ka bez ķīmiskas apstrādes un konservantiem tos uzglabāt mēnešiem ilgi nav iespējams.

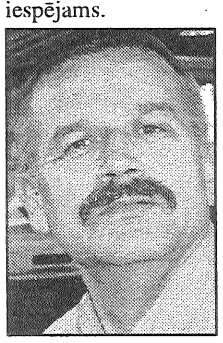

Juris Abrickis, strādā SIA «Būvteks»:

— Neesmu domājis par to, iepirkšanās ir sievas ziņā. Ja ir izvēle, protams, pērku Latvijas preci. Nekādi pārveidojumi nevar aizstāt dabisku pārtiku.

Aija Caune, vada Preiļu bērnu un jauniešu centru:

— Ja redzu, piemēram, izcili skaistus, vienāda garuma burkānus, labāk tos nepērku, jo nevar zināt, vai šie dārzeņi nav mākslīgi uzlaboti un ģenētiski pārveidoti. Norādes par produkta izcelsmi uz iesaiņojuma noteikti ir vajadzīgas, lai pircējs varētu izvēlēties, pirkt vai nepirkt, jo daudzi par modificēto produkciju neko nav dzirdējuši. Pievēršu uzmanību, vai tomāti un gurķi ir audzēti Latvijā, svaigu gaļu atvedu no laukiem vai arī pērku no zināmiem cilvēkiem.

G.Kraukle
M.Rukosujeva foto

Sludinājumi ◆ Reklāma

✔ Pastāvīgi iepērk zāģbaļķus: EGLES (garums 6,70 m, cena Ls 20), PRIEDES (garums 5,20 m, cena Ls 15), LAPU KOKU (garums 3,75 m, cena Ls 8). Samaksa tūlītēja.
✔ Vajadzīgs metinātājs, lentzāģu operatori.
Tālr. 53 36546, 9403537.

Iepērk aitas, teļa un cūkas gaļu.Samaksa tūlītēja. Tālr. 55743.

Iepērk mājlopus dzīvsvarā. Samaksa tūlītēja. Tālr. 23621, 24414.

Iepērkam mājlopus gaļai. Tālr. 24147, 21956.

Iepērk mājlopus gaļai. Samaksa uz vietas. Tālr. 55645, 55796.

PĀRDOD: lēti kombinēto spēkbarību govīm, cūkām, vistām u. c. Preiļos, Brīvības ielā 5A. Tālr. 21250.

Lielais LUNAPARKS
Preiļos no 17. līdz 20. augustam.
Itāļu atrakcijas.
Biļešu cena: Ls 0,30-0,70.

Viļānu 41. arodvidusskola uzņem audzēkņus šādās specialitātēs:
- ELEKTROMONTIERIS — AUTOVADĪTĀJS (3 gadi).
- DRĒBNIEKS (3 gadi).

Audzēkņus ar atbilstošu izglītību pieņem 2. kursa papildināšanai.
- IZLĪDZINOŠAIS ĢIMNĀZIJAS KURSS (1 gads).

Uzņem 3 gadīgās arodvidusskolas absolventus, kā arī vidusskolas audzēkņus.
Mācības latviešu un krievu valodā.
Skolā maksā stipendiju, ceļa kompensāciju, nodrošina ar dienesta viesnīcu, ir ēdnīca.
ADRESE: Viļāni, Kultūras lauk. 1, Rēzeknes raj., LV-4650. Tālr. (46)62150, (46)62126.

19. augustā pārdos brūnus jaunputnus (3-6 mēn.), brūnas un baltas dējējvistas, gaiļus, pīlēnus, iespējams apmainīt gaiļus: Gailīšos 8.00, Kategrādē 8.15, Kastīrē 8.25, Bašķos 8.30, Aglonas st. 8.40, Aglonā 8.55, Jaunaglonā 9.10, Ārdavā 9.30, Aizkalnē 9.45, Anspokos 9.55, Preiļos 10.05, Sutros 10.50, Rauniešos 11.05, Rožupē 11.20, Vanagos 11.30, Līvānos 11.55, Bucenickos 12.35, Jersikā 12.50, Upeniekos 13.00, Starēs 13.15, Spričvecumos 13.25, Kvedervecumos 13.30, Rimicānos 13.40, Upmalā 13.50, Arendolē 14.10, Pelēčos 14.25, Raudaukā 14.35, Štolderos 14.45, Piliškās 15.00, Vārkavā 15.15, Ančkinos 15.25. Tālr. 21270, 1-9186065.

Pārdod

Ford Sierra, 1985. g., gāze, benzīns. Tālr. 33720;
M-2140. Tālr. 35337;
māju Rēzeknē ar zemi (600 m²). Tālr. 9450839;
graudus. Tālr. 23611;
ziemas kviešus 'Pamjati Fedina' sēklai. Tālr. 58529 pēc 20;
jaunu govi. Tālr. 54626;
govi. Tālr. 50426;
kumeļu (6 mēn.). Tālr. 23648.

Pērk

sienu. Tālr. 22454.

Dažādi

Lauksaimniecības darbs ārzemēs! Tālr. 54 29776, mob. tel. 9555490.

Izsaku vissirsnīgāko pateicību tuviniekiem, Marutai un Bronislavam Plivdām, Jānim Prikulim, Laimonim, visiem mana dēla darba biedriem, Preiļu draudzes baznīcas dekānam Jāzepam Gugānam, mednieku biedrības «Stirna» kolektīvam, visiem radiem, draugiem un bēru dalībniekiem, kas pavadīja pēdējā gaitā manu mīļo dēliņu Arvīdu.

Mamma

Vairs tevis nav, un žēlums sažņaudz krūtis,
Kam vajadzēja tev tik agri mirt?
Bez tevis taču daudziem būs tik grūti,
Bez tevis taču daudziem sāpēs sirds.

Dalām bēdu smagumu ar Arvīda MEŽAJEVA māmiņu, dēlu pāragri zaudējot.

Kaimiņi

Šī vasara paliks, raudot upeņu asarām melnām un rūgtām...

Sērojam kopā ar Derjaginu ģimeni.

Silajāņu pamatskolas skolotāji

Avīze **mana** ielūdz Jūs un Jūsu bērnus
UZ ATRAKCIJU PARKU
«manaparx»
SESTDIEN, 19. AUGUSTĀ PLKST. 12.00 PREIĻU ESTRĀDĒ.
IEEJA BRĪVA!
Darbosies 10 atrakcijas ar 2000 balvām!
SKOLĒNU PREČU TIRDZIŅŠ
AR ZEMĀKAJĀM CENĀM LATVIJĀ:
burtnīca — 6 santīmi, klade — 20 santīmi,
blociņš — 15 santīmi, dienasgrāmata — 30 santīmi,
zīmēšanas bloks — 30 santīmi.

Preiļu Valsts ģimnāzija aicina darbā uz nepilnu slodzi bioloģijas un ekonomikas skolotājus. Tālr. 53-22241.

Uzdot jautājumus un izteikt ierosinājumus «Novadniekam» var pa tālr. 22059.

Cienījamie lasītāji!

«NOVADNIEKU» septembrim un pārējiem gada mēnešiem var abonēt visās pasta nodaļās līdz 25. augustam.
Nenokavējiet īpašu piedāvājumu:
visi, kas «NOVADNIEKU» abonēs no septembra līdz gada beigām, piedalīsies izlozē.
***Desmit* no jums vinnēs «NOVADNIEKA» abonementu visam 2001. gadam.**

Abonējot «NOVADNIEKU», jūs izvēlēsieties rajona lielāko laikrakstu!

«NOVADNIEKA» KALENDĀRS

Kinoteātris «Ezerzeme»
✔ 18. augustā pulksten 20.00, 20. augustā pulksten 18.00, 20.00 Zviedrijas un Latvijas kopražojuma melodrāma «Seko man».
✔ 21., 22. un 23. augustā pulksten 18.00 un 20.00 krievu grāvējfilma «Brālis — 2».

Rajona sporta klubs «Cerība»
✔ 17. augustā Latvijas jaunatnes futbola ligas (LJFL) spēles Preiļos un Daugavpilī.
✔ 20. augustā LJFL spēles, Preiļi — Skonto II.
✔ 22. un 23. augustā sporta inventāra izstāde Preiļu 1. pamatskolā.
✔ 23. augustā treneru padomes sanāksme, darbs sporta skolotāju metodiskajā apvienībā, Latgales sporta skolu direktoru sapulce.

Upmalas pagasts
✔ 19. augustā pulksten 16.00 Upmalas pagasta estrādē notiks folkloras svētki. Noslēgumā balle, spēlēs grupa «Varbūt».

Galēnu kultūras nams
✔ 19. augustā pulksten 22.00 dejas, spēlēs grupa «IR».

Sīļukalna kultūras nams
✔ 19. augustā pulksten 22.00 grupa «Tranzīts».

Silajāņu kultūras nams
✔ 19. augustā pulksten 21.30 diskotēka.

Pelēču kultūras nams
✔ 19. augustā pulksten 21.00 pilngadības svētki. Spēlēs J.Zieds-Ziedinš.

Riebiņu kultūras nams
✔ 19. augustā pulksten 22.00 diskomaratons kopā ar mūzikas grupu «Fatum» no Daugavpils.

Informāciju sagatavoja L.Rancāne

NOVADNIEKS
Redaktore Tamāra Elste

Laikraksts iznāk divpadsmit reizes mēnesī (otrdien, ceturtdien, sestdien). Reģistrācijas apliecība nr. 000701018.
Dibinātājs un izdevējs – SIA «Novadnieks. Redakcija». Izdevēja un redakcijas adrese: Aglonas ielā 1, Preiļi, LV-5301. Elektroniskais pasts novadnieks@axel.lv Tālr. 22059, mob. tel. 9410288 (redaktorei), 22305 (reklāmas un sludinājumu pieņemšana), 22154, 21996 (korespondentiem). Fakss 22305. Laikraksts iespiests SIA «Latgales druka» Rēzeknē, Baznīcas ielā 28. Ofsetiespiedums. Viena uzsk. iespiedloksne. **Pasūtījuma indekss 3033.**